

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3,00 zł. miesięcznie, 9,00 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3,38 zł. miesięcznie, 10,08 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7,00 zł., za granicą 9,50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 325, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 144.

BYDGOSZCZ, wtorek dnia 25 czerwca 1929 r.

Rok XXIII.

Kongres Bractw Kurkowych w Poznaniu.

Poznań, 24. 6. (tel. wł.) Uroczystości Zjednoczenia Bractw Kurkowych połączone z jubileuszem 675-lecia Bractwa poznańskiego, założonego w r. 1253, rozpoczęły się w niedzielę pobudką, poczem uformował się pochód ze sztandarami oraz kompanją honorową na czele. Udało się po króla i rycerzy do domu prezesa honorowego dr. Głowackiego. W pochodzie wzięło udział około 2000 osób, przyczem delegacja krakowska i lwowska miała staropolskie stroje.

Po nabożeństwie uczestnicy kongresu udali się na plac przed zamkiem, gdzie odbyła się defilada. W obradach, które odbyły się w sali reprezentacyjnej P. W. K., wziął również udział prezes Związku Oficerów Rezerwy ppłk. rez. Chłapowski, oraz przedstawiciele władz

i społeczeństwa z prezydentem miasta Ratajskim na czele. Gości witał prezes Zjednoczenia Łuczak, a nad historją Bractw Kurkowych rozwodził się w pięknym przemówieniu p. Michałowicz. Nastąpiła potem podniosła uroczystość wręczenia prezesowi honorowemu Dr. Głowackiemu i p. ...

Jak się odbędzie rozprawa przeciw b. min. Czechowiczowi? General Składkowski przerywa swój urlop.

Warszawa, 24. 6. (Tel. wł.) Porządek obrad Trybunału Stanu w sprawie byłego ministra skarbu Czechowicza został szczegółowo ułożony. Na wstępie rozprawy sekretarz trybunału, sędzia Łukasiewicz odczyta wniosek sejmowy, zastępujący akt oskarżenia. Wniosek zawiera 5 stron pisma ma-

ki i Wyrzykowski, który w Trybunale Stanu odgrywają rolę prokuratora. Po oskarżycielach przemówi obrońca min. Czechowicza p. mec. Paschalski, poczem oskarżony wypowie ostatnie słowo. W kołach politycznych mówią, że marsz. Piłsudski przybędzie na rozprawę celem udzielenia wyjaśnień. Również przybędzie min. spraw wewnętrznych gen. Składkowski, który przerywa swój urlop i samolotem przeleci z Paryża do Warszawy. Obrady będą jawne i żaden z świadków nie może się uchylić od odpowiedzialności, zastaniając się tajemnicą służbową.

Z obrad głównego zarządu Ch. D.

Warszawa, 24. 6. (Tel. wł.) Wczoraj o godz. 12 w południe w klubie parlamentarnym Ch. D. odbyło się posiedzenie zarządu głównego stronnictwa, na którym dokonano wyboru komitetu wykonawczego. Na wiceprezesów powołano posła Bryłę i p. Tylczyńskiego, na członków ks. senatora Albrechta, p. redaktora Teskę, posła Burtana, posła Chacińskiego i p. Kosmaszewskiego. Następnie odbyły się obrady połączonego zarządu głównego z klubem parlamentarnym. Poseł Bitner wygłosił referat na temat: „Program stronnictwa Ch. D. wobec głównych zagadnień doby bieżącej“. Nad referatem wywiązała się bardzo ożywiona dyskusja, która trwała do wieczora. Zgłoszone rezolucje przekazano zarządowi głównemu celem ich opracowania.

Rolnictwo otrzyma 20 milionów dolarów

Warszawa, 24. 6. (Tel. wł.) W sobotę zakończono rokowania z konsorcjum zagranicznym, które ma finansować Centralny Bank Ziemi. W naradach brał udział p. Dewey, dyr. dep. min. skarbu p. Barański i naczelnik wydziału p. Szebeko. Wypuszczone zostaną obligacje, których sprzedaż nastąpi przez banki po uzgodnieniu tekstów prawnych i podpisaniu umowy. Emisja obligacji nastąpi w jesieni. Pierwsza transza w wysokości 20 milj. dolarów, umieszczona będzie na rynku w końcu sierpnia. Jak donoszą z Paryża, do konsorcjum, które dotychczas rokowało z rządem polskim i przedstawicielami towarzystw kredytowych ziemskich, przystąpiło jeszcze kilka innych, poważnych firm bankowych.

Ameryka buduje 162 samoloty wojenne.

Amerykańskie ministerjum wojny zarządziło budowę 162 samolotów wojennych, kosztem 5 milionów dolarów; 4 różne towarzystwa podjęły się przeprowadzenia budowy samolotów.

Pocóż więc generał Dawes rozprawia z Mac Donaldem o możliwości i konieczności rozbrojenia?

... admirał Rappaport na przejażdżkę na nowym krążowniku „Königsberg“. Z powodu bardzo burzliwego morza oraz silnych opadów deszczowych przejażdżka stanowiła dla większości pasażerów nie

... przedsięwzięciem. ... przeciw chronić drogocennych przedstawicieli narodu. W rezultacie został krążownik przyholowany do portu Swinemünde, skąd posłowie z uczuciem ulgi mogli wracać do domu. B.

Uroczystości w Verdun.

Znamienna mowa Poincarégo o nastrojach wśród ludności lotaryńskiej.

(Własna służba telegraf. „Dzien. Bydg.“)

Paryż, 24. 6. W dniu wczorajszym odbyły się przy udziale prezydenta republiki francuskiej Doumergue'a, prezesa ministrów Poincarégo, szeregu ministrów i większości ambasadorów i posłów, akredytowanych w Paryżu uroczystości odrodzenia miasta.

Wszyscy dostojnicy zjechali do bohatersko bronionej fortecy francuskiej, zwiedzili zupełnie nowoobudowane miasto i wysłuchali na uroczystym bankiecie znamiennej mowy premiera Poincarégo.

Francuski prezes ministrów podkreślił w obliczu bohaterskiego miasta, w którego obronie poleła się tyle krwi, że ludność lotaryńska, która wycierpiała

na sobie klęskę inwazji, kocha namiętnie pokój, ale ludność ta nie chce, żeby pokój był tylko pięknym słówkiem i żąda, aby stał się

solidną i trwałą rzeczywistością.

Jeżeli traktaty będą szanowane, a reparacje płacone i według wskazówek rządu francuskiego oraz raportu rzeczoznawców dokładniej sprecyzowane, wtedy ludność będzie zadowolona i stać będzie w pierwszym rzędzie wśród pracowników pokoju.

Prezydent Doumergue

również wygłosił mowę, w której podkreślił — Poincarégo. W.

Hollywood a zostać Wiedeń.

twórcie robią Amerykanom trudności patentowe. Poza to wynaleźli Wiedeńcy tzw. postępowanie telefonowe, które umożliwiła tańszą produkcję filmów dźwiękowych.

W związku z temi pogłoskami panuje w niemieckich kołach filmowych wielkie zdenerwowanie. B.

Polu zbożowego niech upadł.

w swoich nadziejach.

(nego korespondenta).

forsować groźny dla Polski monopol zbożowy. Ponieważ komisja proponowała zupełny monopol na wszystkie gatunki zboża włącznie z paszą i ponieważ wywołałoby to trudności związane z szeregiem zawartych już traktatów handlowych, wypowiedział się minister przeciw projektowi, tak, że obecnie projekt już nie ma szans na przejście.

Ma to bardzo duże znaczenie polityczne, gdyż równa się porażce nacjonalistycznych junkrów, którzy spekulowali na zwyżkę cen zboża. B.

Stresemann poważnie chory.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 24. 6. Niemiecki świat polityczny niemile dotknięty jest nagłą chorobą ministra Stresemanna oraz jednoczesną chorobą kanclerza Müllera, Min. Stresemann pracował się podczas swojego pobytu w Madrycie i Barcelonie. Prawdopodobnie jako następstwo choroby nerek wywiązała się u dr. Stresemanna komplikacja w arteryjach nóg, skutkiem czego minister zmuszony jest leżeć w łóżku, a wielka dyskusja polityczna wyznaczona w Reichstagu na sobotę została odroczone na dziś i uzależniona jeszcze od stanu zdrowia ministra.

Wybory w Meklenburg-Schwerin.

Berlin, 24. 6. W dniu wczorajszym odbyły się wybory do parlamentu w Meklenburg-Schwerin. Prawdopodobny wynik wyborów stworzył chaos polityczny, ponieważ na ogólną liczbę 50 mandatów uzyskali nacjonałści, połączeni w jeden blok około 23 głosów, a socjaliści około 20. Wobec tego zarówno prawicy jak i lewicy brak bezwzględnej większości. Koła polityczne w Schwerinie nie wiedzą chwilowo, jak wybrnąć z położenia i jaki rząd ma dojść do władzy. B.

Kronika telegraficzna.

Kowel, 24. 6. (tel. wł.) W ostatnim dniu swego pobytu na Wołyniu spędził p. Prezydent Rzplitej w Kowlu. Przyjęto go bardzo uroczysto, wystawiono bramy triumfalne, młodzież tworzyła szpalery i t. d. Jutro nastąpi powrót do Warszawy, a stamtąd do Spały, na dwutygodniowy wypoczynek. Około 20. lipca p. Prezydent Rzplitej udaje się w podróż objazdową po Małopolsce Zachodniej, celem zapoznania się z stanem gospodarczym tej części kraju.

Warszawa, 24. 6. (tel. wł.) Tegoroczny zjazd legionistów nie odbędzie się w Bielsku jak projektowano, lecz w Poznaniu. Zmiana ta nastąpiła dlatego, ażeby ułatwić legionistom zwiedzenie Powszechnej Wystawy Krajowej.

Warszawa, 24. 6. (Tel. wł.) Wczoraj odbył się pochód Towarzystw Uniwersytetów Ludowych, które, jak wiadomo, są organizacją socjalistyczną. Grupa komunistów przyłączyła się do pochodu i wzniosła okrzyki przeciwpaństwowe. Wywołało to ostry sprzeciw socjalistów, poczem wywiązała się bójka na kije i pięści. Oddano też kilka strzałów rewolwerowych, tak, że na końcu policja zmuszona była pochód rozwiązać.

Warszawa, 24. 6. (Tel. wł.) Wczoraj przedpołudniem rozpoczęły się trzydniowe obrady delegatów Związków Pracowników Więziennych z całej Polski. Zjazd powitał wiceminister sprawiedliwości. Obrady toczyły się w komisjach. Głównym ich tematem była sprawa reformy pragmatyki służbowej dla pracowników więziennych, postulat budowy domów mieszkalnych w więzieniach oraz sprawa uposażeń.

Honorowy doktorat dla Curie-Skłodowskiej.

Uniwersytet w Glasgow w Anglii postanowił nadać doktorat honoris causa Marji Curie-Skłodowskiej za zasługi, położone w dziedzinie badań nad radem.

Pośrednik na wygnaniu!

Tajemnicza rola Trockiego. — Ułatwienie zblizenia pomiędzy Anglią a Sowietami.

Londyn, w czerwcu.

Opinia polityczna Wielkiej Brytanji zaalarmowana jest od chwili objęcia steru rządu przez p. Ramsay Mac Donalda perspektywą nawiązania oficjalnych stosunków z rządem sowieckim. Przemysłowi angielskiemu wydaje się, że uzyska on w Rosji nowy rynek zbytu, zaś robotnicy z Walji i Northumberland zamierzają wyciągnąć bratnią dłoń do czerwonych towarzyszy zakładów putilowskich. W tych interesownych sentymentach i sentymentalnych kalkulacjach tkwi jednak zagadka, dotychczas niewyjaśniona: oto, jak napomknął „Times”, ma Trocki, przebywający na wygnaniu w Konstantynopolu, wydać opinię miarodajną dla Mac Donalda, czy i w jaki sposób ma Anglija nawiązać stosunki z czerwonymi carami. Sam Trocki wysłał niedawno temu do Londynu swojego sekretarza, aby ten wyrobił mu „ze względów zdrowotnych” pozwolenie na wjazd do stolicy, gdzie panuje wieczna mgła. Niemcy widziały widocznie, dlaczego odmówiły byłemu dyktatorowi Rosji sowieckiej prawa wjazdu do swego kraju. Trocki rozwija w Konstantynopolu gorączkową działalność polityczną, która musi się wydawać dziwna, jeżeliby wiadomości o chorobie wygnanica odpowiadały prawdzie. Mimo wszystko zdaje się, że Sowiety — nie po raz pierwszy ani ostatni — zakpiły sobie z całego świata: jeżeli „wygnaniec” Trocki (który zresztą byłby dla Sowietów znacznie pewniejszy w granicach imperjum rosyjskiego) może być dziś pośrednikiem dyplomatycznym — a jutro może nawet ambasadorem rosyjskim na dworze króla Jerzego — to widocznie cała „niełaska” Stalina albo była komedią, albo minęła w myśl staroniemieckiego przysłowia: Pack schlägt sich, Pack verträgt sich...

W. Tyro.

List imieninowy do Red. Jana Teski.

Drogi, przeznacny Panie Redaktorze!
Wiesz, że wiersz dla mnie to jest bagatela,
Bo gdy na papier swe pióro położę,
Każde uczucie wnet się w rymy wciela,
I zanim ręka wszystko spisać może
Gra mi już rymów ogromna kapela,
Z której najładniej w ogólnej harmonji
Ton zasadniczy: struna serca dzwoni.

A cóż dopiero, gdy mam stroić lutnię
Na imieniny tak zacnego czleka!
Wtedy się rymy pchają jako trutnie
Do miodu, który przez plastry przecieka.
Rym każdy z mną rozpoczyna kłótnie,
Że na swą kolej nazbyt długo czeka,
Bo każdy chciałby pięknie się pokłonić
I życzeniami szczeremi zadzwonić.

Jeden rym życzyć pomyślności chce Ci,
Drugi karjery w polityce świetnej,
Trzeci z życzeniem zdrowia szybko leci
I doczekania choć rocznicy setnej.
Czwarty chce życzyć Ci pociechy z dzieci,
Bo wie on o tem, że jesteś człek dietny,
Piąty życzenia majątku Ci niesie,
A każdy naprzód przed innymi rwie się.

A więc je muszę tresować jak pieski,
Aby przed Tobą stanęły na łapach,
Bo ja chcę także kielich wnieść niebieski,
W którym starego wina drzemie zapach,
Ażeby wypić zdrowie Pana Teski,
Który na sercu mego wszystkich mapach
Jest naznaczony jako druh serdeczny,
I po Bakchusie trochę jak brat mleczny.

Więc gdy tak obaj nie lubimy wody,
Wiem już po sobie, że nie trzeba życzeń,
Bo zawsze będąc i krzepki i młody,
Stu lat dożyjesz wedle mych obliczeń.
Lato Ci nigdy nie przyniesie szkody
Ani zaszkodzi najmroźniejszy styczeń —
Więc wiwat Teska i „Dziennik Bydgoski”
Uściski dłoni śle

Henryk Zbierzchowski.

Wojewoda pomorski na urlopie.

Toruń, 24. 6.

Wojewoda pomorski p. Lamot w dniu 21 bm. rozpoczął 6-tygodniowy urlop wypoczynkowy. W czasie jego nieobecności zastępuje go wicewojewoda p. dr. Seydlitz.

Statystyka bezrobotnych Pomorza.

W czasie od 8—15 bm. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 972 osoby i wynosi obecnie 4610 bezrobotnych. Z tego na Toruń wypada 1035, Grudziądz 630, Gdynię 491, Chełmża 305.

Kto wygrał?

na 14 polskiej państw. loterii na cele dobroczynne?

30 000 zł. nr. 13101.
Po 15 000 zł. nr. 20243 32855.
Po 5 000 zł. nr. 25383 34961 49928.
Po 1 000 zł. nr. 18704 31952 54736.
Po 500 zł. nr. 2951 16386 17651 21352 8748 45649.
Po 250 zł. nr. 9208 12732 20170 20361 1007 31441 35855 36921 40492 43083 46357 3882 47632 53512 54382.
Po 100 zł. nr. 2418 4604 11221 11625 880 17133 17746 19873 24854 24955 28025 533 29799 30542 30755 40509 41345 41462 632 42995 46837 48876 50311 51789 51976 361 53122 55579 55874 55991.
Po 50 zł. nr. 1183 1901 2169 2465 4674 26 7923 10621 10640 11380 12910 13618 22 14650 17296 18250 19313 19357 20278 289 20550 23444 23758 25800 26683 27726 368 30084 30625 31309 32435 34005 34074 35890 36707 38036 38665 39023 40465 42263 42283 42387 42581 43099 43106 45410 46450 46458 46996 47766 47979 50054 50079 51923 53407 53498 58041 58409 58602 59685.
Grupy setkowe po zł. 15: 201—300 1401—1500 2101—2200 2901—3000 4001—4100 4501—4600 4701—4800 5201—5600 7801—7900 9201—9300 9801—9900 10701—10800 12501—12600 13201—13300 16101—16200 17001—17100 19501—19600 21301—21400 22901—23000 24701—24800 25501—25600 25901—26000 26301—26400 30001—30100 31001—31100 31701—31800 33801—33900 35201—35300 35801—35900 36601—36700 38301—38400 38601—38700 39101—39200 40701—40800 44601—44700 45101—45200 45401—45500 47401—47500 47601—47700 48101—48200 48701—48800 51201—51300 51501—51600 52001—52100 53001—53100 55001—55100 57601—57700 58801—58900.

Konkurs Orkiestr Kolejowych Dyrekcji Gdańskiej P. K. P.

Urządzający konkurs popeinili błąd zasadniczy. Nie wyznaczyli jako utwory konkursowe jednolitych kompozycji, lecz pozostawili trzem ubiegającym się o palmę pierwszeństwa orkiestrom — gdyńskiej, tczewskiej i bydgoskiej dowolny wybór. Grała więc orkiestra gdyńska licząca 27 członków od batutą p. Herbasza Verdiego uverturę „Nabuchodonosor”, Rivelliego „Serenadę Neapolitańską” i Paderewskiego „Menuet”. Orkiestra tczewska, w skład której weszło 34 członków, wykonała pod kierownictwem p. Lesińskiego Uwerturę „Zaczarowana Księżniczka” Langois'a Chopina Polonez A-dur (nieszczęśny to wybór!) i Wiązankę Pieśni Polskich jakiegoś Zimmermanna. P. Maselkowski z swą także 34 członków liczącą orkiestrą z Bydgoszczy wykonał Schuberta „Marche Militaire”, Moniuszki Polonez z Halki i Mayerbeera „Taniec z pochodniami”.

Podług utworów orkiestr porównać nie można, bo każdy z wymienionych

utworów następcza inne trudności. Każda z trzech orkiestr grała znakomicie.

Jeżeli teraz w jury zasiadło aż dwóch panów z Dyrekcji Gdańskiej, dyrektor wydziału Hacker i wiceprezes Okołowicz, nie można takiego sądu uważać jako miarodajnego dla ludzi fachowych. Jednak akceptuje się na tem miejscu rozstrzygnięcie sądu i niema się żadnych wątpliwości, jeśli ten sąd ogłosił przez usta prezesa orkiestry z Tczewa, że orkiestra tczewska według sądu Gdańskiej Dyrekcji P. K. P. jest najodpowiedniejszą do wzięcia udziału w sierpniowym konkursie orkiestr dyrekcyjnych w Poznaniu. Dobrze, że Bydgoszcz nie wzięła mandatu tego na siebie. Nie wypadło też zresztą im — jako miejscowym, grającym w pochodzie (przedpołudniem) i dwie godziny w ogrodzie w Strzelnicy, przed rozpoczęciem konkursu. Zatem gratulujemy serdecznie orkiestrze z Tczewa i p. kapelmistrzowi Lesińskiemu, życząc jaknajlepszego powodzenia w Poznaniu.

Odkurzacze

Froterki

Filtry

WARSZAWA,

Krak. Przedmieście 4.

Gdy Polska powstawała....

Przed dziesięciu laty.

Oczy Polski całej, a szczególnie Polski Zachodniej, zwrócone były na Paryż, gdzie toczyły się obrady konferencji pokojowej, a postać Wilsona wyrosła do symbolu dziejowej sprawiedliwości.

Dwóch Polaków reprezentowało tam Polskę, reprezentowało wśród nici i intryg i tarć nietylko niechętnych, ale i wrogich, przeprowadzając słuszną jej prawa, umiejętnie wyzyskując wszelkie sympatje bijące dla Polski, czy to z istotnego zrozumienia konieczności naprawy krzywdy, czy też z zrozumienia politycznego interesu, że na wschodnich rubieżach Europy — nad Wartą i Wisłą — powstaje winno silne państwo Niepodległy Polski.

Paderewski i Dmowski — nazwiska, wobec których w ocenianiu tej dziejowej chwili umilknąć muszą swary, umilknąć, gdy patrzymy na całość dokonanego, a następnie w Wersalu podpisanego czynu.

Pierwszy potęgą swego uczucia, które szło z głębi serca, kochającego — mówiąc językiem wieszcz — za miliony, drugi potęgą swego rozumu politycznego wykuwali granice Polski.

Szczególnie głębokiem było napięcie w Polsce Zachodniej.

Komisariat Naczelnej Rady Ludowej w żywym był kontakcie z Paryżem, wysyłając nietylko liczne memorjały, oparte na danych statystycznych, etnograficznych i historycznych. W memorjałach tych plastycznie ujawniały się historyczne krzywdy, wyrządzone Polsce przez Niemców, ale też tem plastyczniej i uzasadnione prawo do zwrotu tego, co od roku 1772 zabrała grabieżca dłoń pruska.

Ale nietylko memorjały szły ku Paryżowi. Żywi ludzie jechali z poręki Komisariatu, by tam — wobec decydujących tego świata — zaświadczyć, że Kaszuby, to ziemia polska na równi z Warmją i Mazurami, nie wspominając już o Śląsku Górnym, po który — raczej po jego skarby — wrogowie wyciągali nadal swe zaborcze łapy.

Dokonał się w tym czasie znany zarys nowych granic, zarys, który Polsce w poważniejszej mierze przyznawał dawne granice. Przedziwne uczucie radości rozpięrało serca polskie, gotowe do wszelkich ofiar mienia i życia.

I wówczas to zdała się nadchodzić

chwila, która ofiar życia wymagać będzie.

Burza wojenna groziła ze strony Niemiec. Nie tych oficjalnych, w których przodowały żywoły demokratyczne i socjaldemokratyczne — ile od wojska, które nie było jeszcze rozbrojone, i od tych wszystkich żywiołów nacjonalistycznych, które niepomnie kłęski, z protestem żywiołowej nienawiści przyjęły wiadomość, że oddać mają to, co przed laty 150 wbrew prawom ludzkim i boskim zabrali ich przadziadowie.

Godzili się na zwrot Alzacji i Lotaryngji, tych ziem, których zabór jeszcze częściowo w żywej mieli pamięci, ale zwrot „Ostmarki” zdawał się być im nieprawdopodobny, niemożliwy, tak

wżarli się w ziemię nad Wartą i Wisłą, tak niepomni byli, że na przemocą zabranych usadowili się ziemiach, i nieprawie sprawowali rządy.

A fala namiętnej wściekłości była tak silna i głęboka, że i oficjalne koła niemieckie wyzyskiwały ją na wykazywanie swej rzekomej bezsilności wobec żywiołowego ruchu narodu niemieckiego. Zdaje się, że niema w historii świata bardziej jaskrawego przykładu na odblądę wobec starej zasady „redde quod debes” — oddaj, co nie twoje” — jak ówczesna gra niemiecka, po mistrzowsku podzielona między „pacyfistyczne” oficjalne koła niemieckie a namiętne, żywiołowo protestujące, rzekomo w pełni pokonane szerokie sfery niemieckie.

I w tej atmosferze zdała się — jak już wyżej zaznaczyłem — nadchodzić chwila, która wymagać będzie ofiary życia.

W niebie.

— I cóż, Jakubowski, stała ci się nareszcie sprawiedliwość na ziemi?

— Tak, ojczu Piotrze, ale niechby trybunałowi i prokuratorowi też się sprawiedliwość stała.

SIDNEY WILLIAMS.

33

Złote Węże

Przekład autoryzowany H. Bukowskiej.

(Przedruk wzbroniony)

(Ciąg dalszy.)

— W jaki sposób pan może wiedzieć tak dokładnie o wszystkim, co się dzieje w moim domu? — wtrącił Carrington, którego gniew wzbierał z każdą chwilą.

Pan Baumgarten aż nadął się z zadowolenia, dumy i poczucia własnej ważności.

— O, nie jesteśmy znów tak bardzo zacołani, tu na prowincji, jak się niektórym wydaje — oświadczył. — Rzecz prosta, że od chwili doniesienia o morderstwie telefonista miał nakaz notowania wszystkich telefonów z tego domu. Muszę powiedzieć — dodał groźnie — że komuś bardzo zależało na tem, bym został o wypadku powiadomiony jak najpóźniej.

— Bądź co bądź — podjął Carrington tonem stanowczym — niema w tym domu żadnej pani Marston.

— W takim razie ktoś używa nieprawie tego nazwiska — odparł Baumgarten. — Powróćmy jeszcze do tej sprawy.

W czasie tego dialogu Marston życzliwie i ze współczuciem śledził Carlottę, która siedziała tuż naprzeciw niego. Ale twarz jej nie zdradzała stanu jej uczuć. Mogło się zdawać, że zarówno jak Carringtonowi, w twierdzeniu Baumgartena widzi tylko pomyłkę.

Trzymając jeszcze ciągle karteczkę z notatką w ręku, Baumgarten ślizgał się wzrokiem po zebranych, których najwidoczniej uważał za sprzysiężonych przeciwko sobie przestępców. W końcu znów zwrócił się do Carlotty, jako do ostatniej ofiary jego gorliwości.

— Zatem nazwisko pani jest... Hamlin. Czy tak?

Carlotta skinęła głową potakująco.

— Tak — mruzczał Baumgarten, jakby rozmawiał sam ze sobą. Słyszałem o pani. Niektóre osoby w tym domu udzieliły mi jednak jakiejś takiej pomocy.

Nikt nie odpowiedział na tę uwagę, która była wypowiedziana tonem groźby.

— Pani ostatnia rozmawiała ze zmarłą? — ponowił atak wywiadowca.

Carlotta zachowała zupełną równowagę.

— Nie wiem — odpowiedziała spokojnie.

Namyślał się przez chwilę i znów rzucił zdradzieckie pytanie:

— Między paniami panowała nienawiść?

— Nie. — zaprzeczyła.

Baumgarten przestąpił z nogi na nogę i obliżał wargi.

— A teraz — rzekł — proszę mi odpowiedzieć wszystko, co zaszło między panią a panią Cutshaw owej nocy. Proszę pamiętać, że muszę wiedzieć wszystko.

— O, to długa historia — zaczęła Carlotta, ale Marston przerwał jej natychmiast.

— Przepraszam pana — wtrącił.

Baumgarten przeszył go piorunującym wzrokiem i wysunął naprzód dolną szczękę.

— Cóż takiego? — zdziwił się.

— Chciałem pana zapytać, panie Baumgarten, jaki jest cel tego śledztwa. Nikt tu nie stara się ukrywać żadnych istotnych faktów. Jeżeli jednak mamy wszyscy być poddani krzyżowym pytaniom, możnaby to urządzić w sposób właściwy i zgodnie z przepisami.

— Czy pan jest prawnikiem?

— Owszem, Stan Nowojorski raczył mnie przyjąć na listę adwokatów.

Prokurator zapiął marynarkę z miną obrażonego majestatu.

— Przyjechałem tu — cedził — mając na względzie wasze przykre położenie. Ale wy tego nie oceniacie. Następnym razem spotkamy się u mnie.

— Proszę nas tylko zawiadomić o miejscu i czasie — zauważył Marston, który nie mógł się powstrzymać od ironji.

— Już niech pana o to głowa nie boli. Baumgarten obrzucił ich wszystkich spojrzaniem triumfu i wściekłości, dodając z naciskiem:

— Ktoś tu będzie niedługo siedział pod kluczem.

— Niech pan nie gada głupstw! — krzyknął Carrington, zrywając się z krzesła, które gwałtownie odrzucił nogą. — Groźby pan może zachować dla siebie.

Baumgarten stał naprzeciw niego z twarzą wzburzoną i zaciśniętymi pięściami. Przez chwilę, zdawało się, że Carrington sam wymierzy sobie sprawiedliwość. Potem jednak rozważa zwyciężyła.

— Hm, hm, — odezwał się dobrze znany głos na którego dźwięk wszyscy się odwrócili.

Wszelkie dane stwierdzały, że Niemcy — jeszcze przed podpisaniem traktatu — z bronią w ręku wystąpią, by nie dopuścić do konieczności zwrotu Pomorza, Warmji, Mazur, Księstwa i Śląska. Przecież w ich pojęciu krwawą raną na „ciele pruskim” była już wolna część Poznańskiego...

Dziś po latach dziesięciu — zamazały się w pamięci wielkie te chwile, nabrzmiałe u nas z jednej strony radością, z drugiej poczuciem odpowiedzialności.

I dziwna rzecz! Wśród uczuć, które wówczas przeżywały serca polskie, nie było jednego, a mianowicie uczucia niepokoju. Za głęboka była radość z życia wolnego i niepodległego, za głęboka była ufność w dziejową sprawiedliwość boską, by mogło się wkraść uczucie wątpliwości lub niepokoju.

W tych nastrojach świadomości odpowiedzialności za to, co już mamy, była za wielka, by uczucia radości i wiary mogły zagłuszyć wymogi przezorności.

Dni kilka przed świętkami 1919 r. Komisariat zaprowadził na całym sobie podległym obszarze stan wojenny z wszelkimi przy nim koniecznościami. Społeczeństwo zarządzanie to przyjęło z spokojną powagą, może więcej odczuwając niż rozumiejąc, że w chwili dziejowej rozgrywki wszelkie zarządzenia nawet ostre, byleby celowe, są konieczne.

I wówczas stała się aktualna unifikacja wojskowa. Nie tworzyliśmy przecież wojska wielkopolskiego dla Wielkopolski i Komisariatu. Tworzyliśmy je dla Polski całej, a krew wylana w obronie Lwowa i Małopolski Wschodniej mówiła już wówczas żywymi przykładami.

Tworząc wojsko wielkopolskie, z prawnopañstwowego względów, nie zlewaliśmy go z całością armii polskiej. Przecież prawnopañstwowo byliśmy stale jeszcze — ściśle biorąc — przynależnymi do Niemiec — Prus, a przez zwycięskie powstanie wielkopolskie res nullius, (rzeczą niczyją) tworem komisariackim, już w rzeczywistości nie przynależnym do Niemiec, ale równocześnie nie uznawanym jeszcze za państwopolski.

W tej trudnej sytuacji momenty te

W drzwiach stał dr. Ben, obejmując okiem sytuację, nie znając jednak powodu sprzeczki.

— O co tu chodzi? — zapytał, zbliżając się.

— Ten pan — objaśnił Carrington z gniewnym gestem pod adresem urzędnika policji — mówi o aresztowaniu któregoś z nas za morderstwo Fanny.

— Co to właściwie znaczy, panie Baumgarten? — głos doktora był ostry jak stal.

— Nie przyszedłem tu poto, by mi rzucono w twarz obelgi — wybuchnął prokurator — ani poto, żeby mi jakiś tam nowojorski adwokat mówił, jak mam prowadzić urzędowanie.

— W tem stadium dochodzeń wogóle nie wiem, poto pan tu przyjeżdżał, — rzekł doktor tonem lodowatym. Czy nie powiedziałem panu, że odpowiadam za wszystkich w tym domu?

Baumgarten podnosił to jedną to drugą nogę, ale starał się jeszcze bronić swej zagrożonej placówki.

— No tak — tłumaczył się — ale wiedziałem, że to są wszystko pacjenci pana.

— To znaczy, że pan nie wierzy moim słowom?

Dr. Ben oczekiwał przez dłuższą chwilę odpowiedzi na to pytanie, wreszcie podjął znowu:

— Czyż nie dotrzymałem obietnicy w sprawie Schwartza?

Na dźwięk słowa „Schwartz” zacerwieniona z gniewu twarz prokuratora nagle zbladła śmiertelnie. Zatrząsnął głownie i otworzył usta, jak ryba wyjęta z wody. Ale żadne słowo nie wyszło z jego warg.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

ważną odgrywały rolę. Ponad nie jednak ogólnopolskie wymagały decyzji, by wobec możliwości zakłóceń różnych, grożących ze strony niemieckiej, stworzyć **jednolitą działalność wojskową.**

I wówczas to — po szeregu narad — zjechały się Prezydium i Komisariat Naczelnej Rady Ludowej w Warszawie. Tu — było to 29. maja — w pałacu Szembeków — odbyła się ostateczna całodzienna narada. Brał w niej udział z urzędu swego, generał Dowbór Muśnicki, jako głównodowodzący armją wielkopolską.

Pod wieczór zapadła decyzja, by armję wielkopolską oddać **strategicznie pod rozkazy Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego jako Naczelnego Wodza Armji Polskiej.**

Uchwała ta historycznej była doniosłości. Z chwilą tą armja wielkopolska, jeżeli nie prawnie, to istotnie stawała się **integralną częścią armji polskiej.** Coprawda administracyjnie musiała ona jeszcze z przyczyn prawno-państwowych tworzyć odrębną jednostkę, lecz strategiczna łączność za ważką była, by administracyjna odrębność mogła ją osłabić.

Było po 8-ej wieczorem, gdy do Belwederu przybyli Prezydium i Komisariat Rady Naczelnej. Byli tam: prezes Rady dr. Krysiwicz, dalej dr. Meissner i Karol Rzepecki. Ze strony Komisariatu: ks. Stan. Adamski, Wojciech Korfanty, Adam Poszwiński i Władysław Seyda.

W gabinecie Naczelnika Państwa przeczytał dr. Krysiwicz jako prezes Rady Naczelnej historyczną uchwałę. A czytając ją, nie tylko on, czytający, ale i my, słuchający, byliśmy wzruszeni. Przecież za wolą Opatrzności przeżywalimy chwile spełnienia się marzeń i ofiar pokoleń tych dawnych i tych najmłodszych: **armję polską łączyliśmy, zwycięskie sztandary wielkopolskie zspajaliśmy w jedną całość z ogólnopolskimi.** Wzruszony był też i Józef Piłsudski. W odpowiedzi swej wyraził żywą i głęboką radość, jaką odczuwa jako Naczelnik Państwa, i jako Wódz Naczelny, że armja polska jednoczy się, że powiększa o tak ważką jednolitą jednostkę bojową w chwili, gdy interes ogólnopolski tej jednolitości wymaga.

Uścisk dłoni był uzewnętrznieniem uczuć, które w tej chwili pamiętnej przeżywalimy wszyscy. Oddawaliśmy przecież 58.000 żołnierza i około 11.000 Straży Ludowej umundurowanej i na froncie stojącej pod dyspozycje Naczelnego Dowództwa (pozostawała jeszcze rezerwa nieumundurowanej i nieuzbrojonej Straży Ludowej po powiatach w ilości ca. 70.000).

Pamiętna konferencja zakończyła się wymianą poglądów wobec sytuacji zewnętrznej, przyczem szereg militarnopolitycznych ilustracji podał sam Naczelnik Państwa, a z naszej jeszcze strony Karol Rzepecki uzasadniał potrzebę natychmiastowych zasilków amunicyjnych, których brak był u nas dotkliwy. Piłsudski pomoc tę odwrotnie przyrzekł, jako dalszy pozytywny wynik jednolitości strategicznej.

Dwa dni później przybył do Kalisza Józef Piłsudski. Tu spotkał go generał Dowbór Muśnicki, formalnie jeszcze głównodowodzący armją wielkopolską, ale w rzeczywistości stojący już pod rozkazami Naczelnego Wodza. Obaj omówili sytuację, a kilka dni później Poznania miało tak potrzebną dla siebie amunicję.

Tak w tych chwilach zamknął się **okres tworzenia armji wielkopolskiej,** okres jej bohaterskich walk i poświęceń nie tylko o ziemię wielkopolską, ale i o ziemię polską wogóle, za czasów jej odrębności wielkopolskiej, za czasów jej zależności od Komisariatu, że tylko przypomnę boje o Lwów. Począł się nowy okres, okres już życia w zjednoczonej armji, okres, który wypełniła oddaniem się i poświęceniem — okres walki i zwycięstw w bojach o całość państwa z r. 1920, a następnie okres stałego przygotowania w służbie Narodu i dla bezpieczeństwa wolności i całości Państwa.

Wracając zaś do ówczesnego niebezpieczeństwa wojny, stwierdzić należy, że pod stałym naciskiem sprzymierzonej z Francją bohaterską na czele, zanikło ono, w efekcie czego stan wojenny zniesiony został, a po podpisaniu

Traktatu Wersalskiego — 28. czerwca 1919 r. — z inicjatywy Komisariatu Sejm polski przyjął ustawę o powołaniu ministerstwa b. dzielnicy pruskiej, ustawę, likwidującą Komisariat. Z tą chwilą — było to 5 sierpnia — padły wszelkie szranki, a ziemia wielkopolska stała się już i formalnie integralną częścią Polski, jak była nią duchowo i w czasach najcięższej niewoli.

Oto wspomnienia i stwierdzenia, które niosą z sobą ostatnie dni majowe, które po latach dziesięciu, warto w chwili obecnej przypomnieć.

Za dużo sprowadzamy towarów z zagranicy.

Ostatni bilans handlowy za miesiąc maj znowu był bardzo ujemny. Za dużo sprowadzamy artykułów zbytku, a co gorsze, znaczną ilość środków spożywczych. Tak więc w ubiegłym roku sprowadziliśmy zboża zagranicznego za 265 milionów, skór i obuwia skórzanego za 189 milj., szkła i ceramiki za 4 milj., odzieży, konfekcji i galanterji za 38 milj., a takich towarów jak papier, tłuszcze itp. za 282 milj. Jeżeli chodzi o przedmioty zbytku, to przeróżnych wyrobów kosmetycznych, jak również smakołyków w rodzaju orzechów, pomarańcz, i t. d. zakupiliśmy w krajach obcych tylko za 158 milj. Rynek nasz zanadto zalewają towary obce.

Zjazd nauczycieli muzyki w seminarjach nauczycielskich, szkołach średnich i powszechnych — w Poznaniu.

(Od własnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego“).

Od 17—20 czerwca obradowali nauczyciele muzyki nad sprawami nauczania muzyki i śpiewu w szkołach i w organizacji.

W obecności p. kuratora Okręgu Szkolnego Poznańskiego Dr. Namysła, wizytatora p. Odronia i instruktorki w Ministerstwie W. R. i O. P. p. Baranowskiej-Borowej, zainaugurował zjazd kol. Kamiński z Warszawy, witając uczestników, przybyłych w pokaźnej liczbie z całej Polski, poczem odśpiewano pieśń „Bogarodzica“.

Zkolei ukonstytuowano prezydium zjazdu. Na przewodniczącego obrano kol. Karola Siwego z Tomaszowa-Mazowieckiego. W skład zarządu weszli jeszcze: kol. Wójcikiewicz (Tarnowskie Góry), kol. Sewczyński (Radzymin), kol. Kurzajówna (Białystok), kol. Gawrońska (Wilno), kol. Majmajska (Łódź), kol. Kanior (Kraków) i kol. Kamiński (Warszawa).

Pan kurator dr. Namysł w powitalnym przemówieniu życzył Zjazdowi najlepszych wyników, zapewniając, że władze w zrozumieniu zadania nauczycieli muzyki nie odmówią poparcia nauczycielstwu i pomocy w każdym kierunku.

Następnie zabrał głos kol. Hławiczka z Górnego Śląska, dając pogląd na korzyści, jakie wypływają ze stosowania angielskiej metody t. zw. „Tonie-Solfa“, poczem oży-

wiona dyskusja nie dała jeszcze konkretnych wyników.

Kol. Kamiński referował na temat działalności tymczasow. zarządu Stow. Naucz. Muzyki.

Drugi referat wygłosił kol. Hławiczka (redaktor miesięcznika „Muzyka w Szkole“ — Katowice) na temat „Potrzeba organizacji i próby czynione w tym kierunku“. Dyskusja rozciągała się przez prawie dwa dni obrad. Wynik jest następujący: **Założono Stowarzyszenie nauczycieli muzyki i śpiewu w szkołach**, — obejmujące nauczycieli uczących w szkołach powszechnych, wydziałowych, średnich, ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich. Obrano przez tajne głosowanie kol. Karola Siwego (Tomaszów Mazowiecki) na 1 rok jako prezesa; kol. Kamińskiego (Warszawa), jako zastępcę prezesa. Na 3 lata obrano następujących członków zarządu: Staniewskiego, Austa, Koniora, Hejsinga, Hławickę, Stubię, dr. Leńczyka, Kaźmierczakowa, Wienbiurkę, Adamczaka, Grabowskiego, Sewczyńskiego, Bukowińskiego i Ryłę Gnus. Wkładka roczna wynosi 12 zł, wpisowe 1 zł.

Tak powstała organizacja, obejmująca wszystkie dotychczas powstałe związki i koła. Jest zatem nauczycielstwo muzyki w całej Polsce zorganizowane. Obowiązkiem każdego nauczyciela muzyki jest należeć do Stowarzyszenia. Referat kol. Hławiczki przyjęto z wielkim aplauzem. Nie uszło uwagi żadnego z obecnych, że kol. Hławiczka dotychczas bardzo wiele zdołał dla sprawy. Jest dzielnym artystą i pedagogiem, jak mogliśmy stwierdzić, i doskonałym organizatorem. To samo dotyczy znanego i lubianego przez wszystkich zebranych kol. Siwego z Tomaszowa Mazowieckiego. Jest obowiązkiem prasy podkreślić i zwrócić uwagę na tych dwóch mężów obowiązku i pracy. Cześć im!

P. kol. Ryła Gnus (Warszawa) wygłosiła krótki referat o podręcznikach szkolnych. Kol. Aust (Warszawa) oznajmił, że wydawnictwo utworów na zespoli instrumentalne w szkołach już istnieje i że utwory polskie będzie można nabywać w Warszawie, o czem doniesie do poszczególnych szkół, o ile tego jeszcze nie uczynił. Z niektórych partytur można było wynioskować, że opracowania utworów Chopina, Zelenkiego, Moniuszki, Paderewskiego itd. są bardzo udatne i nadają się dla naszych zespołów szkolnych.

Kolega Dawidowicz referował o sprawie redukcji godzin muzyki w szkołach średnich. Żywa dyskusja dała jako wynik protest, który przedstawimy w jutrzejszym numerze.

Oszustka z miłości.

W Piotrkowie wielką sensację wywołała afera oszukańcza, której smutną bohaterką okazała się kobieta.

Otóż na urządzie pocztowym zgłosił się sierżant Niechciej i na podstawie książeczki P. K. O. pragnął podjąć zawrotną sumę 400 tys. złotych. Urzędnikom sprawa wydała się wysoce podejrzaną, i doprawdy po dokładnym zbadaniu książki, przekonali się, że mają do czynienia z oszustwem. Sierżant został aresztowany, wypierał się jednak wszelkiej winy i kazał na świadka zawezwać żonę, od której książeczkę otrzymał. Kobieta zjawiała się z płaczem i opowiedziała całą historję oszustwa.

Sierżanta Niechcieja kochała z całego serca, to też, aby go zdobyć na zawsze, postanowiła podać się za bogatą i w swojej książeczce P. K. O. dokonała „poprawki“ z 4 złotych na 400 tys. zł. A więc miłość popchnęła ją do przestępstwa...

Czeka ją surowa kara za usiłowanie oszustwa.

Taryfy kolejowe podrożeją od 1 lipca.

Tej bestji w to graj!

Humor polityczny.

Jak Niemcy dzielą świat? — Ordery w Bawarii i w Saksonji. — Śmierć panny Paff.

(Korespondencja wł. „Dzien. Bydg.“)

Berlin, w czerwcu.

Jeden z wybitnych publicystów niemieckich określił niedawno temu następującymi słowami charakter narodowy swoich rodaków: „Anglicy dzielą świat na ludzi, którzy ich interesują i na takich, którzy ich nie obchodzą. Francuzi mają inny podział: odróżniają tych, których już dla siebie pozyskali od reszty, którą pragną jeszcze dla siebie pozyskać. Natomiast Niemcy dzielą cały świat na przyjaciół Niemiec i na wrogów Niemiec.“

Socjalistyczny berliński „Vorwärts“ kpi niemiłosiernie z bawarskiej tytułorderomajni. Ta polityczna humorystyka będzie zresztą miała skutki kryminalne, gdyż Prusy zaskarżyły Bawarię o nieprawne nadawanie tytułów i orderów, co jest w sprzeczności z postanowieniami konstytucji wejmarskiej. W jednym z numerów „Vorwärtsu“ wi-

dzimy następujące oryginalne obrazki: chłop bawarski kłania się nisko i wręcza urzędnikowi zapieczętowaną kopertę „na cele dobroczynne“; wzamian dostaje łańcuch na szyję z tytułem: „Kanalisationsrat“; jednocześnie dekoruje drezdeński związek hodowców psów najładniejsze psy orderami. Rasowy chart liże z wdzięcznością ofiarodawcę orderu po twarzy. Nagle zjawia się sędzia i zabiera bawarczykowi łańcuch z tytułem „radcy kanalizacyjnego“. Chłop jest wściekły, tembardziej, że widzi „psie bydło“, paradujące „bezkarnie“ z orderem na szyi.

Podobne zajście miało miejsce parę dni temu, z powodu śmierci właścicielki znanej fabryki w Palatynacie nadreńskim panny Liny Paff. Była ona pierwszą kobietą, której rząd bawarski nadał tytuł „Kommerzienrata“; nekrologi zaopatrzone były w adnotację: „Fräulein Kommerzienrat Lina Paff“. Obecnie ma za udzielenie tego tytułu rząd bawarski pociągnięty być do odpowiedzialności przed Trybunał Rzeszy w Lipsku. Co chcecie kochani Czytelnicy: trzeba trochę humoru również i w polityce.

Dr. A. B.

Bóle i śmierć

Aspirin

w tabletkach

Ządać w oryginal. opakow. „Bayer“
Do nabycia we wszystkich aptekach.

Uroczystości ku czci śp. dyr. Łożyńskiego w Chełmnie.

(Od specjalnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego”).

Wojciech Łożyński — syn Chełmna, urodzony w r. 1808 — nauki gimnazjalne odbył w progimnazjum chełmińskim i gimnazjum braniewskim (Braunsberg na Warmji), a studia, na uniwersytecie w Królewcu i Bonn nad Renem. W r. 1832 objął Łożyński obowiązki nauczycielskie w poznańskim gimnazjum Marii Magdaleny. W Poznaniu wznosił on pochodnię oświaty w dobie, w której nad ziemią polską zawisło potępienie „Błada Zwycięzonym”. W ciężkich dniach rozbitcia narodowego, w najciemniejszej niedoli naszej, **stał między ludźmi miłość jak złote zboże, a kłakol nieważności wyrwał i nogami deptał** i tęsknił bardzo za... krainą lat dziecińczych, za swym rodzinnym Chełmnie! A kiedy w roku 1837 otwarto w Chełmnie katolickie gimnazjum, Łożyński przybył, jako jeden z pierwszych profesorów, by kształcić chełmińską młodzież; od r. 1844 do r. 1882 wzorowo prowadził chełmińskie gimnazjum. Chociaż ideały młodzieńcze czasem padały... nadzieje gasły jedna po drugiej, nie błakał się po manowcach myśli, ale umiejętnie wykuwał i rzeźbił w duszach uczniowskich posąg uświadomionej, narodowej przyszłości.

Po ciężkiej i owocnej pracy, już na emeryturze, w r. 1884 legł na sen długi, nieprzespany... i śpi cicho, przytulony do pachnącego łona umiłowanej nadewszystko, Tej, która — oby mu słodką i lekką była na wieki.

„Lecz kiedyś jeszcze... gdy trąb granie
Pod nowy Grunwald ściągnie lud,
Dawno umarły rycerz wstanie,
Przerwany śmiercią podjąć trud.

Zahuczy gromem w walki noce,

Płorunem miecza zamigoce,

Aż pójda wrogie moce w puch,

Zwycięży hasło — żywie Duch!”

Wśród poszumu drzew ojczystych cmentarza chełmińskiego, obok marzeń o latach dawnych, jasnych... kochanych i taką nieskończoną tęsknotą owianych... śni mu się dzisiejsza potężna **Polska...** wolna, piękna i oto w tej chwili rozśpiewana...

Śpiew nasz nie jest jeszcze koncertowy, nie ma tonów wysokich ani bardzo głębokich. Lecz mimo wszystko narodowa, polska piosenka coraz piękniej rozbrzmiewa, a najcudniejsza przyroda czerwcową wtrąca jej harmonijnie.

W małym i cichym, lecz pięknym Chełmnie, w którym **Duch Nieśmiertelny Łożyńskiego** przeżył ziemski żar istnienia i walki... ból cichy... lzy rzęsiste, żal... i bezgraniczny smutek przerwanej życiowej pieśni, ten sam Duch raduje się z nami czującym i olśniewającym tryumfalnym hymnem Zmartwychwstania.

Czwartkowe **uroczystości chełmińskie** rozpoczęły się o godz. 9-tej rano nabożeństwem w kościele gimnazjalnym. Mszę św. odprawił **J. Eksc. ks. biskup-sufragan Dominik** z Pelplina. Podniosłe, okolicznościowe kazanie wygłosił złotousty **ks. prałat Dembek** z Grudziądza.

O godz. 10-tej dokonał kurator Szwemin **odsłonięcia tablicy pamiątkowej śp. Wojciech Łożyńskiego** w westybulu gimnazjum klasycznego. Dyrektor zakładu p. **dr. Czesław Frankiewicz** wygłosił następujące przemówienie:

Pół wieku dobiega, jak przestał kierować nawą tej uczelni dyrektor Wojciech Łożyński. Jego błogosławione rządy trwały lat 45, a do dnia dzisiejszego dochodzą nas echa niemal dziecięcej miłości synów do ojca, jakimi się mienia jego uczniowie. Wdzięczne serca, w uznaniu pełnej poświęcenia pracy wnoszą pomnik ten i okazują nam dyrektora Łożyńskiego, przeznaczonego mego poprzednika na tym urzędzie, jako wzór do naśladowania w oddaniu się wychowywaniu młodzieży, budzenia najszlachetniejszych porywów w duszy młodzieńca i w utrzymywaniu miłości do Boga i Ojczyzny. Nad szkołą naszą zawisł znak radości, nietylko nad szkołą, nad grodem,

w którym pracował, nietylko nad grodem, nad ziemią pomorską, mało nad całą Polską. Bo oto ten, który krzesał dusze przez pół wieku na ziemi tej w czasach ucisku i niewoli, wykrywał silne charaktery, które przekazały miłość do Ojczyzny swoim synom i wnukom, a ci doczekali się wolnej i niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej. Z podniesieniem czołem z radością uczestniczymy w święcie dzisiejszym, a wesele nasze tem większe, że biorą udział w tej radości Najprzewielebniejsi Biskupi, Dostojny przedstawiciel Rządu Rzplitej Polskiej Pan Wojewoda, Czcigodny Kierownik naszej magistratury szkolnej Pan Kurator, Dostojni i osiawiali w pracy uczniowie Łożyńskiego, Przedstawiciele Miasta i Powiatu, rzesza Młodzieży naszej. Za to, żeś przez długie lata w tym zakładzie chował szereg pokoleń w harcie duszy, w wierności dla Kościoła, w miłości dla mowy ojczystej, za to, żeś przez lata politycznych zaburzeń i w latach wzmagającego się ucisku nie dał pogrzyźć polskiej młodzieży, za to, że sam najpiękniejszego powołania zawodowego byłeś ideałem, potłomi stawiają Ci ten pomnik w dniach swego szczęścia narodowego, gdy mogą odychać w wolnej i zjednoczonej Ojczyźnie i wsłuchiwać w poszum fal polskiego morza. Cześć Ci!

Zkolei ks. biskup-sufragan Dominik dokonał uroczystego aktu poświęcenia tablicy.

Punktualnie o godz. 11-tej zagał dyr. Frankiewicz w auli gimnazjalnej uroczystą akademję ku czci śp. dyr. Łożyńskiego, witając równocześnie obecnych **ks. biskupa-sufragana Dominika, wojewodę Lamotę, prezesa Gdańskiej Dyrekcji Kolei, Czarnewskiego, kierownika magistratury szkolnej kuratora Szwemina, starostę Ossowskiego, oraz licznie przybyłych przedstawicieli władz i duchowieństwa.**

Z gości zauważyliśmy m. in. dyr. Biłłoteki Raczynskich w Poznaniu Antoniego Bederskiego, generalnego sekretarza S. M. P. ks. dyrektora Zynde z Wąbrzeźna, zast. generała brygady Pałastowski, pułkownika Hajdukiewicza, ks. kanonika Le-

wandowskiego z Pelplina, ks. prał. Dembka z Grudziądza, wizytatora szkół średnich dr. Redigera i wiele wiele innych wybitnych osobistości, przeważnie **uczniów ś. p. Łożyńskiego**. Prasę reprezentował współpracownik redakcji „Dzien. Bydg.” Józef Kruszona.

Jako pierwszy zabiera głos przedstawiciel rządu p. **wojewoda Lamot**. Mówca w jedrnych i niezwykle głębokich słowach stwierdza, że „Uroczystość Łożyńska” jest świętem dla całej starszej generacji, która w Chełmnie się kształciła a w gimnazjum chełmińskim **uczyła się czuć po polsku**. Przemówienie swe kończy wojewoda Lamot życzeniem, by wszyscy uczestnicy uroczystości czwartkowej uprzytomnili sobie te wszystkie ideały, jakimi ożywieni byli za młodu.

Przemówienie wojewody Lamota — nacechowane głębokim ukochem młodzieży i owiane jakimś przedziwnym sentymentem wspomnień z lat młodzieńczych — nagrodzone zostało burzą niemiłkających oklasków.

Następuje krótka przemówienie **ks. M. skupa-sufragana Dominika**, który w zastępstwie ks. biskupa-ordynariusza Okoniewskiego składa wszystkim uczestnikom uroczystości arcybiskupskie błogosławieństwo.

Przemawia z kolei przedstawiciel magistratury szkolnej p. kurator **Szwemin**. Kurator Szwemin podkreśla wybitne zasługi ś. p. Wojciecha Łożyńskiego dla szkolnictwa polskiego w czasach niewoli. M. in. kurator Szwemin mówił:

Inni wychowują ludzi, on wychowywał naród, na światłych i świadomych obywateli. Wierny syn Kościoła, Ojczyzny i Narodu swego jako Polak, umiał godzić z koniecznością czasu i swego stanowiska obowiązki ku wszystkim stronom, bez uszczerbku dla żadnej. W cztery oczy zrobił dwoma słowy do ucznia wypowiedzianymi, czegooby kto inny w długiej nie zrobił mowie. Naród imię jego zapisał w spis swoich zasłużonych w ciężkich dniach próby i nadziei, aby w dniach swojej chwały ze czcią je wymawiał.

Pod koniec swego przemówienia pożegnał p. Kurator tegorocznych maturzystów i osobiście wręczał im świadectwa dojrzałości. (Nazwiska maturzystów podaliśmy swego czasu na innym miejscu).

Imieniem maturzystów przemówił krótko p. Józef Szarkowski.

Akademję zakończono odśpiewaniem Hymnu Narodowego.

O godz. 3-jej po południu odbył się w „Dworze Chełmińskim” wspólny obiad, na którym wygłoszono szereg toastów na cześć szkoły polskiej, duchowieństwa i prasy.

„Uroczystości Łożyńskie” zakończyły się komersem, który odbył się wieczorem w salach „Strzelnicy”.

(Kajot).

Rocznica podpisania traktatu wersalskiego w Poznaniu.

W związku z 10 rocznicą podpisania traktatu wersalskiego dnia 28 bm. odbędzie się w Poznaniu wielki obchód ogólnonarodowy. W dniu tym odbę-

dzie się o godzinie 10 rano nabożeństwo w kościele farnym, poczem uroczysta akademja w sali PWK przy ul. Śniadeckich 12.

Z dymem pożaru poszło 8 zabudowań gospodarczych.

Przed kilku dniami wybuchł groźny pożar we wsi Kuźnica Słupska pod Kępem. Mimo wszczętej natychmiast akcji ratunkowej pożar zniszczył 8 zabudowań gospodarczych ogólnej wartości zgórą 100 000 zł. Przyczyny ognia

nie zdołano narazie ustalić. Jako podejrzanego o lekkomyślne wzniesienie pożaru aresztowano parobka Franciszka Gruszkę, który rzekomo parę minut przed wypadkiem palił papierosa w jednej ze stodół.

Przegląd kobiecy.

Międzynarodowy zjazd kobiet w Warszawie.

Bydgoszcz, dnia 24. bm.

Stolicy polski, Warszawie przypadł w udziale zaszczyt, iż gościć będzie w swych murach zjazd międzynarodowy t. zw. „Małej entente'y Kobiet”, który odbędzie się dnia 25 czerwca br.

Stowarzyszenie powyższe jest to organizacja, obejmująca świat Kobiety Kraju Bałkańskich oraz Czechosłowacji i Polski.

Organizacja ta powstała pod hasłem pokojowej współpracy kobiet, reprezentujących powyższe kraje. Na pierwszy plan w działalności swej „entente'a” wysunęła zagadnienie wyzwolenia kobiety i opieki nad matką i dzieckiem. Ponadto stowarzyszenie to ma także na celu zbliżenie kulturalne i gospodarcze krajów zrzeszonych.

Mała entente'a powstała w 1923 roku na wniosek znakomitej działaczki rumuńskiej ks. Kantakuzen, razem z którą współpracowała nasza społeczniczka, dr. Budzińska-Tylicka.

To interesujące ze wszech miar stowarzyszenie kobiece urządzało dotychczas zjazdy i kongresy kolejno we wszystkich zrzeszonych państwach. W roku bieżącym zjazd taki poraz pierwszy odbędzie się w Warszawie, a mianowicie w dniach 25—28 czerwca r. b.

Zaznaczyć należy, że od dwóch lat organizacją kierują polki, a mianowicie: dr. Budzińska-Tylicka, S. Bogucka i A. Kulwieciowa. Porządek dzienny zjazdu warszawskiego zawiera niezmiernie ciekawe tematy, a mianowicie:

1. Macierzyństwo a praca zawodowa.
2. Walka z prostytucją.

3. Współczesne możliwości pokoju powszechnego.

Referaty na tematy powyższe przygotowują przedstawicielki Grecji, Rumunii, Jugosławii, Czechosłowacji, Polski i Bułgarii.

Na otwarcie zjazdu, które odbędzie się w sali Rady Miejskiej dnia 25 bm., o godz. 5 popoł., przemawiać będą delegatki wszystkich krajów na temat sytuacji kobiet w swoich krajach.

We Lwowie stanie pomnik Marii Konopnickiej.

Pamięć wielkiej poetki Konopnickiej zachowuje z największym pietyzmem każda kobieta, Polska cała.

W niej widzimy uosobienie potężnego natchnienia i uczucia. I była ona najkliwszą „piastunką” narodu, — była dla niego Beatrycją. Schodziła na samo dno nędzy ludzkiej, by ją rozjaśnić gorejącą pochodnią swego talentu i serca.

A wielki jej talent robił swoje i kroczył odważnie po obranej drodze. Zastęp jej zwolenników wciąż wzrastał. Wielkie poczucie wsi polskiej, wdzięk swojskich krajobrazów, ciepło serdeczne jej stref zjednywały serca i umysły.

Celem przekazania tej żywej pamięci dla poetki biednego ludu polskiego powstał we Lwowie już przed wojną komitet budowy pomnika dla Marii Konopnickiej, ale rozproszyła go wojna światowa.

Obecnie wskrzeszono tę piękną myśl, powołano do życia nowy komitet i jest uzasadniona nadzieja, że już w r. 1930 „Słowo stanie się ciałem”. Komitet wydał płomienną odezwę, w której m. in. czytamy:

Pomnik wzniesić pragniemy Konopnickiej, genialnej poetce, która w proroczym natchnie-

niu wieściła wyzwolenie Polsce. Z Jej słów płomiennych, sływała w serca nadzieja, krzepił się duch.

Pomnik wzniesić pragniemy wielkiej naszej Poetce, by się stał żywym kamieniem, mówiącym po wieczne czasy, iż Ona przez całą swą bogatą twórczość niezachwianie cenila ideały najwyższe i z tych wyżyn nie schodziła nigdy, pracując wytrwale dla onego jutra upragnionego, które ma człowieka godniejszym uczynić.

Pomnik wzniesić Jej pragniemy, by z niego przyświecała wszystkim pokoleniom przyszłości promienna Jej wiara.

We Lwowie spoczęły prochy Marii Konopnickiej, stąd przywilej tego miasta na wystawienie Jej — pierwszego w Polsce pomnika.

Chcąc godnie się wywiązać z przyjętego na siebie zadania, Lwowski Komitet budowy pomnika Konopnickiej zwraca się do wszystkich Polaków w kraju i poza jego granicami z zaproszeniem do udziału w tej pięknej pracy.

Szczęście Boże w tem pięknym przedsięwzięciu.

Zjazd Rady Naczelnej Koła Polek.

W Warszawie odbył się XI zjazd Rady Naczelnej Koła Polek, pod przewodnictwem p. Konstancji Lubińskiej. W rezultacie wyborów do zarządu weszły: p. Bratkowska Józefa (ponownie), p. Sława Browińska i p. Jadwiga Kołudzka.

Pół dnia pracy dla mężatek.

We Francji, w Bordeaux, powstało specjalne towarzystwo zarobkowe, mające na celu zatrudnianie kobiet, przedewszystkiem mężatek, jedynie w ciągu pół dnia, tak aby pozostała część dnia mogły poświęcić zajęciom domowym i życiu rodzinnemu. W ten sposób towarzystwo

zamierza udziwić obecne stosunki, które kobietom pracującym zawodowo odbierają zupełnie prawie, a w każdym bądź razie ogromnie utrudniają wykonywanie obowiązków domowych i powodują zaniedbanie dzieci i niegodę w małżeństwie.

Jak Szwajcarki walczą o prawa wyborcze.

W tych dniach odbyła się w Bernie szwajcarskim wielka manifestacja związków kobiecych, domagających się przyznania kobietom szwajcarskim prawa głosu do ciał kantonalnych i ogólnozwiązkowych. Kobiety szwajcarskie pomimo postępowości urzędów tamtejszych, dotąd tego prawa nie posiadają.

Manifestacja przybrała formę olbrzymiego pochodu delegatek ze wszystkich kantonów, które w liczbie około tysiąca osób, pod przewodnictwem żony sędziego związkowego Lenscha, jako prezydentki komitetu wykonawczego, przybyły do Pałacu Związkowego. Delegacja kobiet stanęła następnie przed prezydentem Rady Narodowej i wiceprezydentem Rady Związkowej, gdzie po stosownych przemówieniach złożyła na ich ręce uroczystą petycję w sprawie przyznania kobietom szwajcarskim prawa głosu, a zaopatrzoną w 237.000 podpisów kobiecych.

Jak wynika z odpowiedzi rządu szwajcarskiego, sprawa przyznania kobietom głosu nie jest tak łatwą w Szwajcarii, gdyż najpierw musiałby się odbyć w tej sprawie plebiscyt ogólnokrajowy, a w razie jego pomyślnego wyniku mógłby dopiero rząd wstąpić do Rady Związkowej z wnioskiem o zmianę konstytucji.

Dzielnym Szwajcarkom życzymy powodzenia w ich walce o prawa kobiety.

Jaxa.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 24 czerwca 1929 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Jana Chrzciciela, Agrypiny.
Jutro: Prospera, Wilhelma op.
Wschód słońca: godz. 3,40.
Zachód słońca: godz. 20,24.

DYZURY APTEK:

Od poniedziałku 24 bm. do niedzieli 30 czerwca, dyżurują:

- 1) Apteka Piastowska, Plac Piastowski.
- 2) Apteka Pod Złotym Orłem, St. Rynek.

— Poleca się cukiernię Bydgoskiego Domu Towarowego, zaopatrzoną w wyborowe ciasto i smaczną kawę — lody dobrego smaku.

TEATR MIEJSKI.

Dziś, w poniedziałek po raz drugi ostatnia nowość repertuarowa doskonała komedia T. Bernarda i S-ki „Prawo pocałunku” w świetnej realizacji reżyserskiej i aktorskiej.

We wtorek dla P. Z. K. „Łatwiej przejść wielbiadowi...”

W środę „Prawo pocałunku”.

W pierwszych dniach lipca wejdzie na repertuar głośna swego czasu operetka Reinhardta p. t. „Słodka dziewczyna”.

— **Wianki odłożone.** Skutkiem niepogody i deszczu, jaki się wczoraj wieczorem rozpadł, tradycyjne wianki odbyć się nie mogły i zostały odłożone do dnia dzisiejszego, o ile naturalnie pogoda dopisze. W razie niepogody, wianki odbędą się w najbliższym pogodnym dniu. Odłożenie wianków pociągnęło za sobą koszta dochodzące do 1000 złotych.

— **Teatr Miejski** wystawił w ub. sobotę sztukę Tristana Bernarda „Prawo pocałunku”. Tytułem do wystawienia tej sztuki była reklama zagraniczna, bo na ogół rzecz to słaba, nieinteresująca, a już co do psychologii dla polskiego społeczeństwa ledwo że zrozumiała. Szkoda było wielkiego wysiłku artystów, którzy niczego nie zaniedbali, aby sztukę podtrzymać. Obok Mikulowicza, który wysunął się na pierwszy plan, na wyszczególnienie zasługują Gliński, Maasówna, Arkawin, Malanowicz-Niedzielska i naturalnie Lochman.

— **Po konfiskacie** i usunięciu drażliwego artykułu o wypadkach lwowskich ukazał się **nowy numer „Szabeskurjera”** w nakładzie 8.000 egzemplarzy. Treść numeru zajmująca. Uwagi krytyczne o Powszechnej Wystawie Krajowej. Masa ilustracji z Tczewa, Wejherowa, Kartuz i Czerna, oraz objaśnienie, jak się Pomorze broni przed zalewem żydowskim. Adres redakcji: Michał Kulik — Bydgoszcz, Poznańska 14.

— **Szkoła Powszechna im. ks. Piramowicza** przyjmuje zgłoszenia nowicjuszy w środę i czwartek bież. tygodnia od godz. 10—13-tej.

— **Żeńska Szkoła Wydziałowa im. Marii Konopnickiej.** Kierownictwo podaje do wiadomości, iż egzamin wstępny rozpocznie się w środę dnia 26 czerwca o godz. 8-jej.

— **Egzamin wstępny.** W Miejskiej Szkole Handlowej odbędzie się egzamin wstępny w środę 26 bm. o godz. 8 rano w gmachu szkolnym przy ul. Jagiellońskiej, róg ul. Konarskiego.

— **Miejska Szkoła Wydziałowa w Janowcu** przyjmuje chłopców i dziewczęta do kl. I, II, III, i IV. Egzamina wstępne odbędą się 26 i 27 czerwca od 10-jej do klasy I i II, dnia 28 czerwca od godz. 10-jej do klasy III, i IV.

— **Wykaz protestowanych weksli** w czasie od 1-go do 15-go czerwca br. jest do przejrzania w biurze Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy, Nowy Rynek 8.

— **Wypłata rent robotnikom kolejowym.** Wydział obwodowy nr. 2 dla robotników Kolei Państw. w b. dz. prusk. w Gdańsku podaje do ogólnej wiadomości, że począwszy od dnia 1 lipca br. wypłata wszelkich świadczeń, t. j. i rent z oddziału A. Kasy Emerytalnej nastąpi wyłącznie przez **Pocztową Kasę Oszczędności** w Poznaniu. Urzędy pocztowe od wspomnianego terminu nie będą skutecznie jakichkolwiek wypłat na rachunek Kasy Emerytalnej na podstawie przedłożonych im, a dotąd obowiązujących kwitów rentowych.

— **Wycieczka na P. W. K.** zorganizowana przez Tow. Przyjaciół Francji, wyjeżdża z Bydgoszczy dnia 29 bm. o godz. 6,10 — przyjeżdża do Poznania godz. 10,10. Koszta podróży w obie strony wyniosą: w razie zgłoszenia się 25 osób 10,90 zł, natomiast w razie niezgłoszenia się dostatecznej ilości osób 14,60 zł. Wyjazd z Poznania w tym samym dniu o godz. 22,22, przyjazd do Bydgoszczy godz. 2,23.

— **Komunikat „Opiekł”, Tow. Kolonij Letnich w Bydgoszczy.** Dziewczęta wracają z Jastrzębia w środę, dnia 26 bm. o godz. 9,10 (mały dworzec).

— Uroczystość 10-lecia bydgoskiego 62 pułku piech.

Dnia 28 i 29 bm. odbędą się wielkie uroczystości 10-lecia święta pułkowego bydgoskiego 62 pułku piechoty.

Program uroczystości jest następujący:

Dnia 28 czerwca:

Godz. 10.00: Msza św. żałobna za poległych w kościele garnizonowym. Godzina 16.00: Akademia w Teatrze Miejskim. Godz. 21.00: Uroczysty capstrzyk na Starym Rynku im. Marszałka Piłsudskiego.

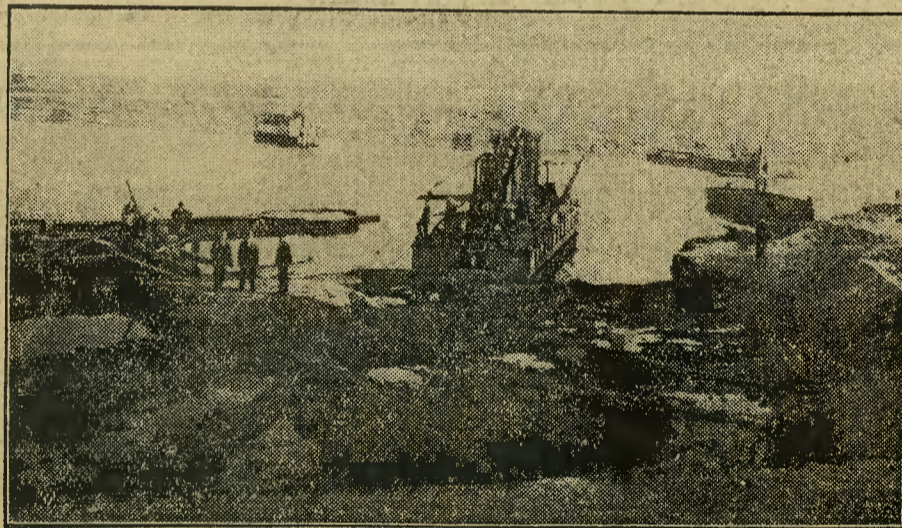
Dnia 29 czerwca.

Godz. 9.00: Msza św. polowa na dziedzińcu koszarowym. Godz. 10.30: Odświeżenie i poświęcenie pomnika. Godz. 11.00: Defilada na Placu Wolności. Godzina 13.00: Obiad żołnierski w koszarach 62 p. p. Godz. 16.00: Zawody sportowe na Stadionie Miejskim.

Komitet święta pułkowego postanowił sumę przeznaczoną na urządzenie balu ofiarować na sieroty po poległych i dla ociemniałych.

Prace na Brdzie pod Bydgoszczą.

Remont śluzy w Brdujściu. — Roboty w porcie. — Odbudowa jazu przy Farze. — Wyrównanie krzywizn i koryta przy magazynach wojskowych.

Państwowa Administracja Dróg Wodnych skoncentrowała w roku bieżącym roboty budowlane głównie na obszarze miasta Bydgoszczy, nie tylko z uwagi na potrzebę wykonania robót koniecznych, ale również w związku z regatami międzynarodowymi (roboty w porcie).

Ujawnione w listopadzie ubiegłego roku, podmiocie prognozy śluzy w Brdujściu, datujące się od chwili zdania tego obiektu w ręce władz polskich w r. 1920 (uważane wówczas przez władze niemieckie jako nieszkodliwe źródło w dnie śluzy), tudzież zły stan bram śluzy i urządzeń mechanicznych, nakazały przeprowadzenie gruntownego remontu śluzy. Roboty odnośnie zostały rozpoczęte w dniu 17 bm. i są wykonywane dniem i nocą ze względu na konieczność szybkiego uruchomienia żeglugi oraz ze względu na odbyć się mające regaty wioślarskie w dniu 3 i 4 sierpnia oraz 18 sierpnia.

Roboty polegają na zupełnym odgródnieniu wody w porcie i dolnej wody wiślanej zapomocą szczególnych przegród żelaznych i drewnianych; woda znajdująca się między temi przegradami zostaje wypompowana, poczem nastąpi odsunięcie wnętrza śluzy i mechanizmów, tudzież wykonanie właściwego remontu. Aczkolwiek prace odnośnie, bardzo uciążliwe, mają być wykonane do 10 sierpnia, to jednak spodziewać się należy uskutecznienia ich w ciągu 4 do 5 tygodni.

W porcie wykonała Państwowa Inspekcja Dróg Wodnych specjalny most dla przybijania statków, który również służyć będzie, jako start przy regatach wioślarskich.

Magistrat m. Bydgoszczy wykonywa przy tym moście rozszerzenie portu o 38 metrów. Przestrzeń wody za mostem służyć będzie wioślarzom za przystań, zabezpieczoną mostem od uszkodzeń przejeżdżającymi statkami.

Nowe koło Ch. D. w Jachcicach pod Bydgoszczą.

W sobotę, dnia 22. bm. zebrali się zwolennicy i sympatycy Chrześcijańskiej Demokracji w Jachcicach, w lokalu p. Orczykowskiego celem założenia koła Ch. D.

Zebranie zagał p. Piotr Lewicki, który też obradom przewodniczył. Protokół pisał p. Sosnowski. Po wyjaśnieniu celu zebrania udzielił przewodniczący głosu **red. Formańskiemu**, który wygłosił obszerny referat o naszym położeniu politycznym, społecznym i gospodarczym. Omówiwszy sprawę stronnictw politycznych w Polsce i konieczność istnienia tychże, choć nie w tej liczbie, jak obecnie, przedstawił prelegent program Chrześcijańskiej Demokracji oraz

najważniejsze zadania, jakie nas niebawem czekają.

Po referacie założono koło Ch. D. na Jachcice i wybrano zarząd, w skład którego weszli pp.: **Piotr Lewicki** prezes, **Szczepan Przybylski** sekretarz, **Wojciech Szymendera** skarbnik, **Wincenty Sucharski** i **Józef Wojdylak** radni.

Jako delegat do Rady Okręgowej Ch. D. wybrany został prezes koła jachcickiego p. Lewicki.

Na przyszłym zebraniu omówione będą sprawy lokalne i sprawa wyborów do Rady Miejskiej.

Po dwugodzinnych obradach prezes Lewicki zamknął zebranie.

Pierwsza rocznica koła Ch. D. w Wielkich Bartodziejach.

Po części „oficjalnej” odbyła się wspólna kawa, przeplatana śpiewem i muzyką.

Koło Wielkie Bartodzieje odniosło sukces nadspodziewany, pozyskując kobiety i młodzież dorosłą dla idei chrześcijańsko-społecznej!

— **Biuro Badań Naukowych General Motors** podaje nam ciekawe zestawienie, dotyczące przeciętnej ceny wyprodukowanego w Stanach Zjednoczonych samochodu. Okazało się po przeprowadzeniu szeregu ankiet i wyliczeń, że cena przeciętna wynosiła w badanym okresie 887 dolarów. Biorąc pod uwagę, że cena wozu waha się od 300 do 16.000 dolarów, możemy stwierdzić, iż przyszłość automobilizmu zależy jedynie od rozwoju produkcji taniego samochodu.

— **Benefis orkiestry kplm. por. Grabowskiego.** Onegdaj odbył się w Kawiarni Teatralnej benefis orkiestry 62. p. p. pod batutą znanego i powszechnie cenionego kapelmistrza p. por. Grabowskiego. Ogród kawiarni był przepelniony publicznością po same brzozy, która tak licznym przybyciem dała dowód sympatii, jaką darzy dzielnego kapelmistrza. Ale też i p. kapelmistrz rewanżował się za okazane względy iście po królewsku, racząc publiczność nowymi, przepięknie wykonanymi utworami. Czas spędzony onegdaj w ogrodzie Kawiarni Teatralnej, każdy z obecnych zaliczyć może do chwil nader przyjemnie spędzonych, tembardziej, że poza pięknym koncertem i pogodą dopisywała. W zespole orkiestralnym brali udział również soliści nagradzani rzeszystemi oklaskami. Najwięcej jednak oklasków otrzymał szanowny benefisant.

— **Zjednoczone Koła Teatralne — Bydgoszcz** urządzają w dniach 29 i 30 czerwca b. r. w Lesie przy ulicy Gdańskiej za Szkołą Oficerską po prawej stronie **wielki festyn ludowy**. Orkiestra 15. pap. w pełnym składzie. Zarząd Zjedn. Kół komunikuje, że wzbrania się postojowi wszelkim straganom na terenie zajmowanym przez Koła.

— **Związek Inwalidów Cywilnych.** W bieżącym miesiącu założony został w Bydgoszczy Związek Inwalidów Cywilnych, którego celem jest staranie się o polepszenie rent inwalidzkich starość dla inwalidów cywilnych, wdów i sierót. Przyszłe posiedzenie odbędzie się 2 lipca br. w lokalu p. Mellera przy Placu Piastowskim. W skład zarządu wchodzi pp.: **Józef Nowak**—prezes, **Józef Wrzesiński**—sekretarz, **St. Nodzvński**—skarbnik, **Ludwik Fengler** i **Jan Puchalski**—ławnicy.

19 23.VI.-30.VI. 29
Tydzień Reklamowy
samochodów „MORRIS”
w Bydgoszczy
Hermana Frankego 1.

Każdy nabywający samochód w czasie trwania tygodnia obok wyjątkowo dogodnych warunków spłat otrzymuje premję w postaci bezpłatnego przydziału benzyny na 1.500 klm. i bezpłatnej rejestracji.

Pokłosie niedzielne.

Przy zachmurzonym niebie, a później nawet rzęsiwym deszczu minęła niedziela wczorajsza, zapowiadająca się początkowo tak pięknie. Marzenia o wycieczce i wchłanianiu słodkiego zapachu ostatniego bzu, konwalii i innych, zamykających już swe oczęta kwiatów, przysły. Siedzieliśmy w miesie i szukaliśmy wrażeń w zaciszu domowym lub w kinach i kawiarniach. Romantycznie usposobieni zachwycali się pięknym filmem w Kristalu przy słodkich, czarujących melodjach walczyków strausowskich.

Ogólna kłapa była z imprezami urządzonymi na wolnym powietrzu, a w pierwszym rzędzie z wiankami, zapowiadającymi się tak cudownie. Jeżeli pogoda i dzisiaj nie dopisze, nie będzie z latosich wianków — a zresztą i tak dziewczę z wianuszkami wyjdą zamaż. Mężczyźni wpadną i wpaść muszą. To już zło konieczne!

Regaty niemieckie w Brdyjucu również uciertały na frekwencji, tembardziej, że łodzie z Niemiec leżały w wagonach na dworcu zamiast na wodzie. Powodem: nie udzielenie wiz wioślarzom z Niemiec. Czy sport jest międzynarodowy?

AIH.

— Nowy zastęp agrotechników. Dnia 21 bm. odbył się egzamin dyplomowy w Państwowej Średniej Szkole Agrotechnicznej w Bydgoszczy, ul. Bernardyńska nr. 7, który zdali następujący pp.: Chrzanowski Zbigniew, Kasperowski Jan, Kryger Hubert, Ławicki Tadeusz, Niedziałkowski Wiktor, Morański Czesław, Sliwiński Idzi Stefan, Stoeger Aleksander, Urbański Konrad, Neusser, Pruchnicki.

Przy ischias (zapalenie nerwu kulszowego) po zażyciu z rana naczno szklanki naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa następuje lekko obfite wypróżnienie, do którego przyłącza się później przyjemne uczucie wypróżnienia się. Lekarskie pisma specjalnie stwierdzają, iż woda Franciszka-Józefa działa trwale i dodatnio przeciwko przekrwieniu wątroby i jelit, jak również przy hemoroidach, cierpieniach gruczoła krokowego i katarze pęcherza moczowego.

Zarząd Rady Okręgowej Ch. D. wywa wszystkich delegatów, którzy otrzymali zaproszenia na zjazd wojewódzki do Poznania w dniu 30 bm., aby raczyli się stawić na zebranie w dniu 26 bm. (środa) o godz. 7 punktualnie w sali posiedzeń, Dworcowa 2, celem omówienia wyjazdu.

Dr. Wiscki, prezes.

PROGRAM W KINACH.

KRYSTAL. Film, którym publiczność się zachwyciła, schodzi dziś z ekranu. „Błękitny walc” to rzadko spotykany obraz, w którym romans skrzyżpaczki z porucznikiem swą bogatą treścią i niezwykłą grą artystów z Verą Veroniną i Albertem Paulig w głównej roli wywołuje głębokie wrażenie. Kto nie widział niech jeszcze dziś skorzysta z okazji. Nadprogram komedia „Wszystko na raty”.

NOWOŚCI. Wiedeński film z Reinholdem Schuenzlem w jego najnowszej kreacji pt.: „Don-Juan w pensjonacie”, a także oryginalną farsą z udziałem małp pt.: „Niebezpieczeństwo wielkiego miasta” dziś po raz ostatni.

MARYSIENKA. Wysokowartościowy dramat pt.: „Ludzie podziemi”. Rozumnie przeprowadzona akcja w połączeniu z najwyższej klasy grą tworzą godną powszechnej uwagi całość.

CORSO. Film sensacyjny z Harry Peelem w roli głównej pt.: „Płonące Auto”. Nadprogram „Lolo gra w polo” komedia. Razem 17 aktów.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Bydgoskie Tow. Wioślarskie. Plenarne zebranie we wtorek 25 bm. o godz. 8,30. Ważne sprawy. Komplet konieczny.

Sokół IV. Bielawy. Dnia 25 bm., o godz. 19 nadzwyczajne przedlotowe zebranie, na które każdy wyjeżdżający druh stawić się musi. Związek niższych funkcji państw. kolo Bydgoszcz. Zebranie 25 czerwca rb. o 7 wiecz. w lokalu p. Jaśniewska, ul. Poznańska 20.

Bydgoski Klub Wioślarek. Zebranie zarządu w poniedziałek, 24 bm., o godz. 7,30 w prywatnym mieszkaniu prezesa p. dr. Czaykowskiej.

„Sokół” III. Zebranie informacyjne w sprawie zlotu Wszczęstowiańskiego odbędzie się dzisiaj, w poniedziałek, o 19,30 w hotelu Leninga.

Sokół IV. Bielawy. 25 bm. nadzwyczajne przedlotowe zebranie w Instytucie, na które wszystkich członków zaprasza zarząd.

Związek Pracowników Kupieckich. Dla zwiedzających P. W. K. odbędzie się zebranie informacyjne w sekretarjacie, ul. Mazowiecka 43, dnia 26 bm., o godz. 20.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Zebranie Komisji Rewizyjnej Chrześc. Zjedn. Zawodowego odbędzie się we wtorek dnia 25 czerwca br. u skarbnika okręg. kol. Gordona przy ul. św. Trójcy 10 o godz. 6,30 wieczorem.

Kronika gospodarcza.

CENY SUPERFOSFATU.

Fabryki superfosfatu ustaliły na sezon jesienny 1929 r. następujące ceny na superfosfat przy wagonowym odbiorze:

Za 100 kg. netto superfosfatu mineralnego 16% luzem:

przy parytecie Gdańsk (Kaiserhafen lub Olivaer Tor) . . .	zł 13,76
” ” Poznań (Luboń lub Starołęka)	14,24
” ” Katowice	14,40
” ” Warszawa-Wschodn.	14,40
” ” Lwów-Podzamcze	14,88
” ” Wilno	15,20

Dopłaty:

za worek 100 kg-wy	zł 1,60
za opakowanie od 100 kg	„ 0,20

Wczesniejszy odbiór.

Przy odbiorze superfosfatu do 20 czerwca 1929 r. — bonifikata po zł 30,— od 10-tonowego wagonu, przy odbiorze od 21 czerwca do 15 lipca 1929 r. — bonifikata po zł 15 od 10-tonowego wagonu. (16580)

Cedula urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

Bank Zw. Spółek Zar. I em.	00,00— 78,50
Cegielski H. I em.	34,00— 33,50
Dr. Roman May I em.	098,00— 000,00

Tendencja: Bez zmiany.

Giełda warszawska

dnia 22 czerwca

Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. poz. inwest.	000,00 107,50 107,25
5-proc. poz. premj. dol.	000,00 066,50 064,50
5-proc. poz. kon.	000,00 000,00 061,00
10-proc. poz. konw.	000,00 000,00 102,50

Akcje w złotych:

Bank Dyskontowy	000,00— 126,00
Bank Handlowy	116,00— 000,00
Bank Polski	000,00— 164,00
Bank Zachodni	00,00— 70,00
Bank Zw. Sp. Zarob.	78,50— 00,00
Siła i Swiatło	000,00— 125,50
Firley	46,50— 47,00
Modrzejów	24,75— 00,00
Norblin	000,00— 170,00

Bank Polski płaci dnia 24 czerwca za:

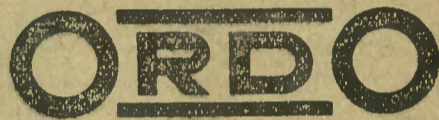
dolary amerykańskie	8,86— 8,85
funty szterlingów	43,06
franki szwajcarskie	170,96
franki francuskie	34,75
marki niemieckie	211,91
guldeny gdańskie	172,20
szylingi austriackie	124,80
liry włoskie	46,47
korony czeskie	26,32

Nie „nawali kicha”

gdy zaopatrzysz koła w gumochron „ORDO” wewnętrzny pancerz opony. Unikniesz wtedy przedziurawień i pęknięć. Zaoszczędzisz czas i pieniądze.

ŻADAJCIE PROSPEKTÓW F
PODAJĄC WYMIAR OPONY

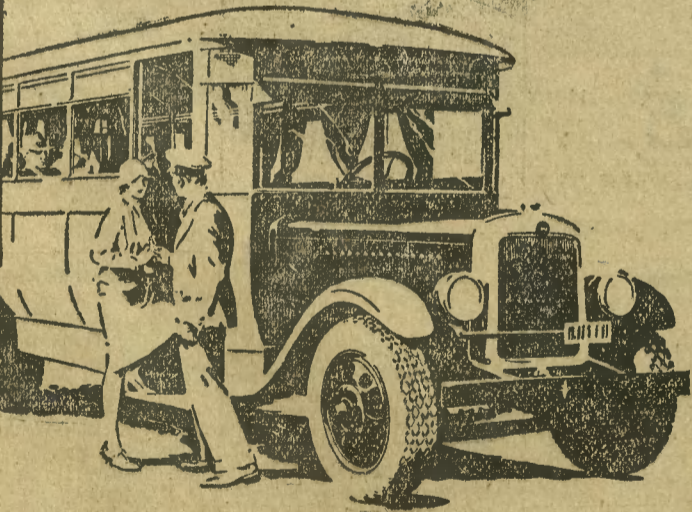
CENTRALA: WARSZAWA,
Marszałkowska 97a, tel. 204-44.

Stan wody w Wiśle w dniu 24. czerwca rano: Zawichost 1,65; Warszawa 1,65; Płock 0,89; Toruń 0,64; Fordon 0,63; Chełmno 0,52; Grudziądz 0,68; Korzeniewo 0,95; Piekło 0,14; Tczew 0,02; Elbląg 2,32.

Przestronne wnętrze zapewnia podróżnym najbardziej współczesny komfort

Szybka, wygodna i tania

komunikacja za pomocą autobusów G.M.C.

Autobusy G.M.C. stanowią bezsprzecznie najszybszy, najpewniejszy i najtańszy środek komunikacyjny. Potężne silniki Buicka na modelach większych oraz silniki Pontiac na mniejszych zapewniają szybkość zwykłego samochodu osobowego. Wzmocnione podwozie i przednia oś oraz ulepszony wał rozrządczy gwarantują odporność i trwałość na najgorszych drogach. Cztery przekładnie wprzód,

hamulce na czterech kołach przyczyniają się do zupełnego bezpieczeństwa i łatwego kierowania w najtrudniejszych warunkach ruchu ulicznego. Podwozia autobusów posiadają 2 akumulatory, 2 prądnice oraz specjalnego kształtu maskę i torpeda.

Najbliższe upoważnione zastępstwo General Motors poinformuje o uławnionych warunkach płatności. Wyrób General Motors.

Upoważnione Zastępstwa na całym terytorjum Polski i w Wolnym Mieście Gdańsku.

G. M. C. AUTOBUSY

General Motors w Polsce, Warszawa

Żaden samochód nie pogodził tak doskonale interesów Publiczności z potrzebami Kierowców.

Powodzenie taksówek „Rugby” jest fenomenalne. Na stacjach wzrok pasażera pada przedewszystkiem na dużą, wygodną taksówkę „Rugby” o estetycznych linjach z platerowaną chromem chłodnicą z krzyżakami, i tę też wybiera.

Cóż warta byłaby dla Kierowcy taksówka bez tego powodzenia? Obliczając codzienne zarobki i wydatki na utrzymanie i remont — Kierowca dopiero wtedy widzi, czy wybór jego był trafny.

Taksówka „Rugby” jest najoszczędniejszą przy swej mocy. Jej silnik „Continental” zawieszony na amortyzatorach gumowych, z cichym rozrządem łańcuchowym, jej 2 przeguby metalowo-gumowe, oraz 2 metalowe uniwersalne — jej silna rama na długich resorach z amortyzatorami oliwnymi — oto źródło długotrwałej pracy taksówki „Rugby”, bez żadnych remontów.

Fabrykat Durant Motors Inc., U. S. A.

Jan. Repr. Bracia Stefan i Piotr BERGMAN, Inżynierowie

WARSZAWA

ul. Marszałkowska 154

KRAKÓW

ul. Szpitalna 38

Poznań

Katowice

Radom

Lwów

Piotrków

Imperator-Auto Auto-Salon Ettinger i S-ka Auto-Sport Hugon Mantej

Hotel Monopol Piłsudskiego 40 Żeromskiego 41 Słowackiego 2 Kaliska 3

Podwozie 4-cyl. zł. 7.210. — Taksówki od zł. 12.420. — Podwozie 6-cyl. zł. 2.935. —

Ogłoszenie.

8 Okręgowe Szefostwo Budownictwa pozyskuje natychmiast

lokalu reprezentacyjnego

w Toruniu składającego się z 6 pokoi z kuchnią, łazienką, pokojem dla służby o ogólnej powierzchni około 200 mtr. kwadr.

Oferty z podaniem wysokości czynszu i warunków płatności należy składać do 8 Okręgowego Szefostwa Budownictwa w Toruniu ul. Łazienna nr. 11 do dnia 30 czerwca br.

8 Okręgowe Szefostwo Budownictwa

w Toruniu.

L. Cz. 6117/29 Adm.

16598

Potrzebna

osoba jako wychowawczyni do dzieci. Zgłosz. z dołączeniem fotografii, podaniem referencji, oraz warunków proszę skierować do K. Stawińska, Kościuski 13. (16507)

Kuchnia

polsko-francuska przyjmuje panią jako wychowawczyni do dzieci. Zgłosz. z dołączeniem fotografii, podaniem referencji, oraz warunków proszę skierować do K. Stawińska, Kościuski 13. (16507)

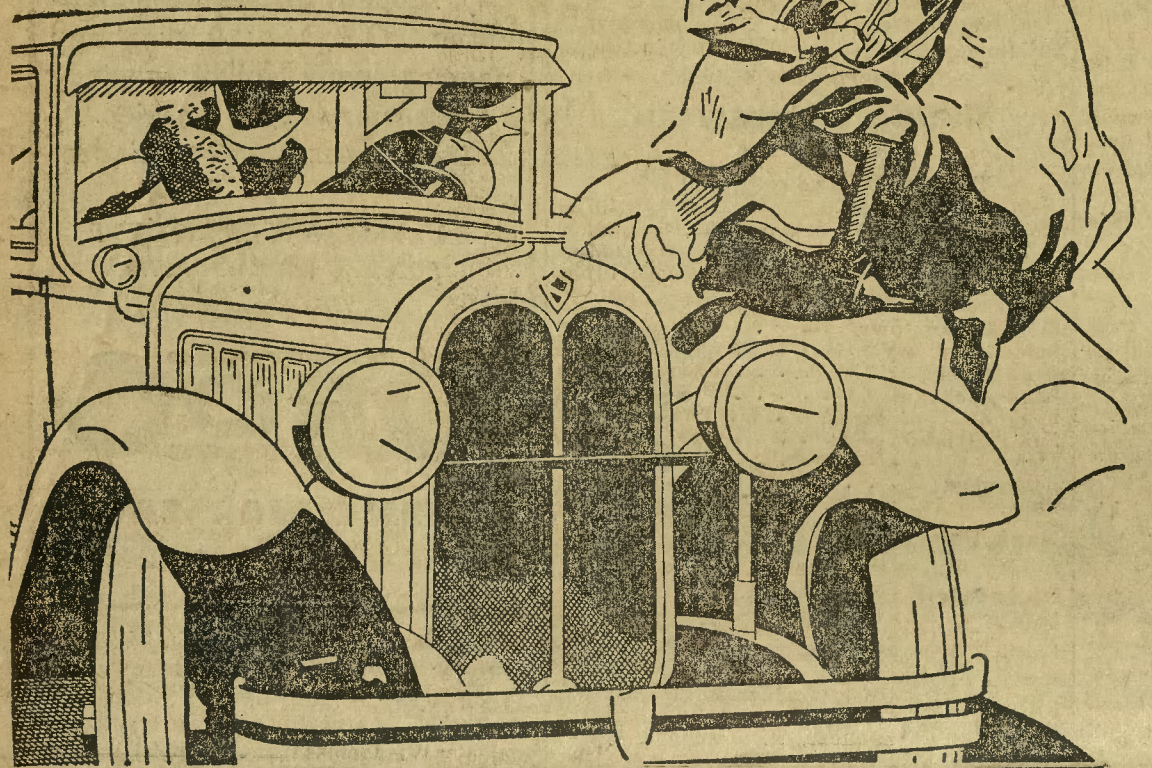

Wszędzie

zwraca powszechną uwagę i budzi podziw.

Czy na przejażdżce w stolicy po Alejach lub w drodze na Pole Wyścigowe, czy podczas wycieczki na wieś albo w odwiedzinach sąsiedzkich, nowy Oakland wszędzie jednako wykazuje swe pierwszorzędne zalety. Zewnętrzny jego wygląd na pierwszy rzut oka uderza nowością linii i stylu. Potężny 6 cylindrowy silnik zapewnia szybkość i wyklucza wszelkie niespodzianki, oraz daje możliwość przejazdu w pięć sekund od 16 do 40 kilometrów na godzinę

Zwrotny, łatwy w kierowaniu, obszerny i wygodny, stanowi idealny środek lokomocji dla osób, ceniących w samochodzie szybkość i komfort w połączeniu z najbardziej współczesnym estetycznym wyglądem i stosunkowo umiarkowaną ceną.

Wyrób General Motors

Upoważnione Zastępstwa na całym terytorjum Polski i w Wolnym Mieście Gdańsku.

OAKLAND

General Motors w Polsce

Autoryzowane przedstawicielstwo:

E. STADIE-AUTOMOBILE

ul. Gdańska 160 BYDGOSZCZ Telefon nr. 16-02

POLECENIA

Szczapy
suche 13 zł, wałki 9 zł polecam stałe wagonowo. Swinka, Oborniki. 16371

Nowo
otwarta Warszawska pracownia wykwińskiego obuwia, przyjmuje wszelkie zamówienia na męskie, damskie i dziecięce podług najnowszych żurnali. Bydgoszcz, Sobieskiego 9, I ptr., Baczewski. 19378

Fryzjerna
Jezuicka 17, dobra, czysta usługa, golenie 25, włosy 75 groszy. (16570)

SPRZEDAŻE

Posiadłość
w mieście gdzie 2 gimnazja, przy torze kolejowym Poznań, Gniezno, Inowrocław, mam zamiar sprzedać. Posiadłość nadaje się na interes zbożowy lub artykułami budowlanymi, wtem blisko 2 morgi ogrodu, 3 pokoje i kuchnia zaraz do objęcia. Cena 25.000, wpłaty 12-15.000 zł, 6.550 pozostaje na hipotece, reszta podług umowy. Zgłoszenia do Dzien. Bydg. pod „W. H. 100”. 16549

Majątek
prywatny 420 morg. Dom w parku, 10 pokoi, budynki I klasy z inwentarzem żywym i martwym 180 tys. wpłaty 100.000 zł, przy szosie, stacji. Wiele innych poleca biuro „Pogoń” Dworcowa nr. 80. 16150

10 morg
ogrodu z zasiewem, w tem 1500 drzew owocowych, na 5 lat do wydzierżawienia. Ogród znajduje się 7 klm. od Bydgoszczy. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Ogród”. 9013

Kamienica
4 piętrowa z interesami, dochód roczny 30 tys. zł, cena 270 tys. zł, wpłaty 170 tys. — Kamienica 3 piętrowa z interesami, dochód roczny 15 tys., cena 140 tys., wpłaty 85 tys. poleca biuro „Pogoń”. Dworcowa 80.

Z powodu
wyjazdu jest w Nakle n/N. skład szklarstwa i oprawy obrazów, stała zaprowadzona klientela, z przyległym mieszkaniem tania na sprzedaż. Oferty uprasza się pod „Szklarstwa” do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (9043)

Sprzedam
oberżę i 16 morgi roli nowe zabudowania. Gierszewski, Nowacerkiew, powiat Chojnice. 16311

Letnisko-Brzoza.
Dom słoneczny, pokój i kuchnia, woda i las w miejscu. Od dworca 20 minut. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Brzoza”. 16540

Skład
kolonj. i delikatesów z własną wędzarnią ryb w pełnym biegu, w najlepszym punkcie miasta powiatowego i garniz. Chełmna z 5 pokoj. słonecznym mieszkaniem i towarami, z powodu wyjazdu tania za 10 tys. zł na sprzedaż. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „10”. 16544

Wila
w Toruniu, 8 pokojowa, z centralnym ogrzewaniem, ogrodem, stajnią i zabudowaniami, pięknie położona w centrum Bydgoskiego przedmieścia na sprzedaż zaraz. Pośrednicy wyk. uczeni, Wiadomość Toruń ul. Św. Jerzego 82, Piotrowski. 16136

Dom
4 piętr. w Bydgoszczy z wolnym mieszkaniem na sprzedaż. Wiad. u R. Hillemanna, Szpitalna 8. 16185

Zakład fryzjerski
dobrze prosperujący z 2 pok. mieszkaniem za 2 tys. zł na sprzedaż. Zgł. pod „Fryzjer 2000” do Dz. Bydg. (16180)

Dom
parter. dwupiętr. z składem kolonialnym, restauracją dużym spiżarnią większym mieście powiatowym w Rynku, nadaje się na każde inne przedsiębiorstwo zaraz okazynie na sprzedaż. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Zaraz 20”. 15487

Skład (16456)
w centrum handlowym miasta Bydgoszczy z eleganckim urządzeniem, 2 okna wystawowe z towarami lub bez, bardzo korzystnie na sprzedaż. Oferty uprasza się pod „Centrum” do Dz. Bydg.

Skład
z mieszkaniem nadający się do każdego interesu w dużej wsi kościelnej zaraz do wydzierżawienia, Franciszka Mokwowa. Wielki Komorski, pow. świecki, stacja kolejowa Warlubie (Pomorze). (16406)

Skład (9052)
na fryzjerswo lub inną branżę przy ul. Sniadeckich 39 od 1 sierpnia do wydzierżawienia. Adres wskaże filja Dz. Bydg.

Zakład
fryzjerski w Zbąszyniu, dobrze prosperujący z mieszkaniem (pokój i kuchnia) zaraz tania na sprzedaż. Caliński, Zbąszyn, Marszałkowska 67. 16360

Zakład
fryzjerski, nowoczesny dla pań i panów przy ulicy Sniadeckich 39 zaraz na sprzedaż. Adres wskaże filja Dz. Bydg. (9053)

Kolonjalną
dobrze zaprowadzoną tania sprzedam. Adres w Dz. Bydg. (16564)

Fortepjan
na sprzedaż. Florjana 17. 16575

Kupno okazyjne.
Dobry fortepian 750 zł, dębowa sypialka, jadalki, garnitur salonowy 7 części, lustra, dywany, kanapy pluszowe, leżanka 35, kuchnie 85 zł, szafy do rzeczy 58 zł, szafonierki 35 zł, łóżka 21 zł, krzesła, stoły, bielizniarki, stoły i krzesła ogrodowe, wózek sportowy, szafy do lodu, zegar stojący, regulator, obudowanie przed kanapę tania na sprzedaż. Okole, Jasna 2, tylny dom. 16569

Krzesełko
dziecięce, rower dziecięcy i stajenka 3 piętrowa dla królików na sprzedaż. Jachcice, Czerna 34. 9009

Planino
nowe, śliczny głos sprzedam korzystnie na raty. Majewski, Pomorska 65. 8987

Większa
ilość patentowych korków do butelek od piwa ma tania do oddania biuro Grunwaldzka 133. 16277

Duża
łodówka tania na sprzedaż. Toruńska 167. (8919)

POSADY WOLNE

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowo-korespondencyjne profesora Sekułowicza, Warszawa, Żorawia 42. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kucpieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynie, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żadacie prospektów. 14333

Chcesz
zarobić miesięcznie do 1.000 zł i więcej mając 2.000 zł gotówki wzgl. pewną gwarancję zgłosić się do „Par” Poznań, Aleje Marekowskiego 11 pod „25,112”. 16451

Poszukuje
doświadczonego, starszego szofera - mechanika na autobus marki Chevrolet. Reflektanci zechcą się zgłosić z odpisem świadectw i podaniem wysokości pensji do S-ki autobusowej Czornoswki i, Kruszwica. (16546)

Przedstawicielei
rejonowych branży technicznej łożysk kulkowych obrabiarek i branży elektrotechnicznej poszukuje generalny reprezentant inż. Hipolit Kamioner, Warszawa, Wilcza 24a. (15921)

Na zastępstwo
na sierpień i wrzesień potrzebny pomocnik (noca) lub siła techniczna obeznana z pracą apteczną. Zgł. z podaniem warunków, przy wolnym utrzymaniu i mieszkaniu uprasza Apteka Unistaw (Pomorze). (16548)

Kelnerów
bufetowych, kucharzy itp. poleca na stałe prace jak tygodniówki oraz wesela i inne uroczystości Związek Zawodowych Pracowników Gastr. Bydgoszcz. Piac Piastowski 2, tel. 1163. Biuro czynne od 10-1 i od 4-6. (16410)

10 wykwalifikowanych
stolarzy na meble fortepianowe przyjmie zaraz F-ma „Rozmach” Fabryka Mebli w Nowem, Sądziądka 21. (16486)

Czeladnika
piekarskiego poszukuje natychmiast Puczyński, Gniew. 8964

Młodszy
czeladnik krawiecki potrzebny zaraz. Józef Pieczkowski, mistrz krawiecki, Długa 39. 16289

Stenotypistka
biegła w polskim i niemieckim języku natychmiast poszukiwana. Adwokat Spitzer, Gdańska 16-17. 9017

Poszukuje (16192)
dzielnych inteligentnych podróżujących z branży księgarskiej. Of. do Dz. Bydg. pod „Nr. 3820”.

Poszukuje
domokrażnych na każdy powiat. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Nr. 3017”. (16191)

Potrzebny
zaraz uczciwy pracownik na stałą posadę. Kaucja do 1000 zł wymagana. Zgł. z podaniem wymaganego wynagrodzenia i z dołączonym życiorysem kierować do Dzien. Bydg. pod „Pracownik”. (16545)

Chłopak
potrzebny. Tapicernia, Jagiellońska 4. 16577

Potrzebna
dziewczyna do wszystkiego. Hala miejska, jatka 16, Mrugalska. (16560)

Służąca
potrzebna zaraz. Zgłosz. sprzedaż gazet, Dworcowa 1a. 9010

Parobek
samotny potrzebny od 1 lipca 1929. Zgł. przyjm. Dobecki, Grudziądz, Droga Łąkowa 24. (16390)

Uczeń
syn uczciwych rodziców, władający dobrze językiem polsk. i niemieckim potrzebny zaraz. Pisemne zgłosz. do M. Majewski, Trzemeszno, skład żelaza i drogerja. (16418)

Ucznia
z odpowiednim wykształceniem przy wolnym utrzymaniu poszukuje od 1 lipca r. b. lub później Drogerja M. Błędzki, Skórcz (Pom.). 16417

Ucznia
piekarskiego poszukuje natychmiast. Puczyński, Gniew. 8965

POSADY POSZUKUJĄ

Ogrodnik-szofer
lat 24, szuka posady samodzielnej lub pomocnika Oferty pod „P. 66” do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. 8940

Poszukuje
maszynisty o ile możliwie samotnego. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Maszynista”. 8939

Posadę
woźnego lub dozorcę ludzi w fabryce przyjmę zaraz. Zgł. do Dz. Bydg. pod lit. „J. D. 100.” (16280)

Panienska
18 letnia poszukuje posady jako elewka do kuchni na majątek. Laszkawie zgłoszenia Akonom, Kołaskowo poczta Rynarzewo pow. Szubin. (9014)

Młynarz
kawaler, dzielny w swym zawodzie, z długoletnimi świadectwami szuka posady za kierownika, pierwszego lub samotnego. Of. do Dz. Bydg. pod „Młynarz”. 16543

DZIERŻAWY

Wydzierżawie
ubikację zdatną na warsztaty ślusarskie, stolarskie, fabrykację wód, stajnia i wozownie. Kujawska nr. 123, czwarty dom od Zbożowego Rynku, Dąbrowski. 8806

Wydzierżawie
ubikację warsztatową od 1 lipca. Gospodarz, Grudziądzka 4. (16574)

Kuźnia
bez urządzenia w pełnym biegu, mieszkanie 3 pokoje w dobrym położeniu od 1. 7. do wydzierżawienia. W. Jastrzębski, Chełmża, Toruńska 11/12. (16361)

Rzeźnictwo
do wydzierżawienia w kościelnej wiosce. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Rzeźnictwo”. 9015

Składu
rzeźnickiego poszukuje celem dzierżawy. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Rzeźnictwo 964”. (16596)

MIESZKANIA

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokoju z kuchnią, czynsz za rok zgóry. Zgłoszenia do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Stolarz”. 9018

Osoba
samotna poszukuje pokoju z kuchnią w śródmieściu wprost od gospodarza za czynszem rocznym zgóry. Oferty do filji Dz. Bydg. pod „Solidna”. (9008)

POKOJE

Pokój
umebl. do wynajęcia. Nakleńska 119. 16548

Bezdzietne
małżeństwo szuka umebl. pokój z gotowaniem lub bez od 1. 7. 29. Of. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Bezdzietne”. 9019

Pokój (16579)
umebl. do wynajęcia. — Kordeckiego 22, I ptr.

Pokój
umebl. zaraz. Długa 7, II piętro. (16563)

Duży
ładnie umebl. słoneczny pokój dla 2 lepszych panów lub pań do wynajęcia. Wileńska 3, II piętro. 9016

RÓŻNE

Szczęście rodzinne
zapewnia dobra kuchnia domowa. Książki kucharskie w wielkim wyborze u N. Gieryna, księgarnia, Plac Teatralny. (15986)

Wypożycze (8974)
na pierwszą hipotekę zł 4400 za mieszkanie 3 pok. z kuchnią. Zgł. do filji Dz. Bydg. pod „Hipoteka”.

Obelge
zruconą na p. Helenę Stachowiak, Karpacza 3/4 cofam. A. Piątek, Ogrodowa nr. 1. 16290

Wypożycze
1.500 zł na 1-szą hipotekę. Of. do Dz. Bydg. pod „Wypożycze”. (8983)

Poszukuje
się z powodu wyprawy jednego lub dwóch spółników do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa z gotówką do 10 tys. zł. Zgł. do Dzien. Bydg. pod „Popłatne”. (16279)

Skradzioną
książeczkę wojskową unieważniam. Felski Konstanty. 16436

Skradziono
mi 13. VI. br. 2 weksle na 500 dolarów i różne wekslach jest Jan Jabłoński, wieś Dolki, powiat Chełmno. Ostrzegam przed nabywaniem takowych. 16381

Zgubione
prawo jazdy szoferskiej na nazwisko Koperski Franciszek, nnieważniam. 16542

„N. N. 100”
poste restante list na ofercie X nr. 2 pocz. a zwrócić, proszę go odebrać w Administracji Dz. Bydg. (16550)

Ophis
Zgoda. Halińska restante główna poczta. 16541

PEŁNOWARTOŚCIOWY ŚRODEK DO PRANIA RINSO PIERZE ISTOTNIE...SAM

BIELIZNA staje się śnieżnej białości. Kolory nie ulegają zmianie. Wełniane i flanelowe koszulki piorą się świetnie w roztworze Rinsos. Osiąga się maximum czystości. Aktywność roztworu Rinsos a zarazem bardzo łagodne działanie są jedynymi w swoim rodzaju, bo Rinsos usuwa najbardziej oporny brud nie nadwrażając tkanin. Rinsos jako środek pełnowartościowy działa potężnie samo, bez żadnych „dodatków”, bez dosypywania t.zw. środków pomocniczych, zawsze dla bielizny szkodliwych. Rinsos działa szybko, łagodnie i skutecznie, zastępując a nawet przewyższając mydło zwyczajne. Sposób użycia jest łatwy, wobec czego wszystkie ujemne strony prania są usunięte.

Rinsos

Sprzedawana wyłącznie w paczkach — nigdy „na wagę”

Okręgowy Urząd Ziemiński w Grudziądzu niniejszym ogłasza

przetarg ofertowy

na dostawę niżej wymienionych materiałów:

- do maj. państw. Gniszewo pow. Tczew. 18 m² desek ciesielskich sosnowych II gatunku 36 m/m 1 m³ okrągłaków sosnowych Ø 10 cm. 29 m³ kantówki sosnowej II gat. 10/10 cm. 800 szt. rur betonowych o przekroju kołowym Ø 500 mm. m. b. rur betonowych o przekroju kołowym Ø 800 m/m. 9 beczek cementu portlandzkiego
- W/g rozdziału O. U. Z. 45.000 sztuk rurek drenarskich palonych Ø 5 cm. 15.000 szt. rurek drenarskich palonych Ø 7.5 cm. 15.000 szt. rurek drenarskich palonych Ø 10 cm.

Oferty wraz z dołączeniem kwitu Kasy Skarbowej na wpłacone wadium na rachunek tut. Urzędu w gotówce, lub papierach wartościowych, przewidzianych okólnikiem Ministerstwa Skarbu w wysokości 3%, oferowanej sumy, należy składać w kopertach zapieczętowanych z napisem: „Oferta na dostawę materiałów” w kancelarii Urzędu do dnia 27 czerwca 1929 r. godz. 13.

Szczegółowych informacji zasięgnąć można codziennie w Referacie Meljoracyjnym od godziny 11—13. O. U. Z. zastrzega sobie prawo dowolnego wyboru oferenta.

(—) Dykier

Prezes Okręgowego Urzędu Ziemińskiego.

POLECENIA

Tysiące chorych na katar żołądka, wzdęcia, kuruza, bóle, niestrawność, brak apetytu, ogólne osłabienie etc. odzyskało zdrowie, używając ziółka sławnego na cały świat Dra Dietla, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żądacie bezpłatnej broszury pouczającej. Adres: Liszki, Apteka. (16562)

Płyty 16622 chodnikowe wykłada i oddaje w każdej ilości. Wojciechowski, Chocimska 17, wo. (16576)

Leżanki kanapy, klubowe garnitury i materace najtaniej i z gwarancją tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek 5-6. 4019

Rowery części sprzedaje najtaniej reperacje wykonuje najprędzej „Rower” Gdańska 41. (8995)

Kiliszki do retuszu przyjmuje „Wiol”, Sienkiewicza 44. 9031

Krawcowa szyje tania i gustownie. Śniadeckich 21, parter prac. 16586

Fotografie zwykle prorabiamy na artystyczne. Dogodna oferta dla fotografów. „Wiol”, Sienkiewicza 44. 9033

SPRZEDAŻE

150 mórg z inwentarzem przy 30.000 zł wpłaty sprzeda Sokołowski, Śniadeckich 40. 9026

Składy próżne z mieszkaniami i kolonjalne, tania okazynie poleca „Ostoja” Dworcowa 59. 9022

Dwupiętrowy dom, w centrum, wolne mieszkanie przy 15.000 zł wpłaty, sprzeda Sokołowski, Śniadeckich 40. 9025

Sprzedam 70 mórg, 2 konie, 8 krów, cena 35.000 zł. Gordon, Gdańska 60. 9035

Place budowlane przy ul. Leżyczńskiego, powód wyjazdu na sprzedaż. Kozakowa, Ks. Skorupki 40. (16568)

Dom 4 pokoje i kuchnia 1 mg. ogrodu, 60 drzew owocowych przy Wiśle na sprzedaż. St. Filipczak, Tczew, Reja 3. (16628)

Pianino jak nowe sprzedam tania. Koerdt, Król. Jadwigi 4b. 9054

Sprzedam zaraz moją realność, położoną w Solcu Kuj., ul. Błonia 2, około 5 mórg ziemi, zabudowanie masywne pokr. papa, cena podług umowy. Gospodarz. (16576)

Okazja. Dom w Bydgoszczy przy wpłacie 7.000 zł sprzedamy. Mir, Bydgoszcz, Paderewskiego 32. (16611)

Bufet i kredens okazynie na sprzedaż. Śniadeckich 21, parter prawo. (16553)

Dragi do rusztowania oddaje — Wojciechowski, Chocimska 17. (16619)

Radjoparat 3 lampkowy, komplet tania na sprzedaż. Gamma 8, part. prawo. (9051)

Samechody Essex i Ford w dobrym stanie, tania sprzeda warsztat rep. Józef Piłkowskiego, Żnin, ulica Kościelna 18. (16629)

KUPNA

Cegielnia lub inny przemysł kupię albo wstąpię do interesu jako spółnik. Dokładne oferty z podaniem ceny i warunków proszę skierować do Apteki pod Lwem Bydgoszcz-Okole. (16572)

POSADY WOLNE

Tłumacza z języka rumuńskiego na język polski poszukuje Pracownia Rybacka Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego Bydgoszcz, Zacisze nr. 8. Zgłoszenia nadsyłać pisemnie pod podanym adresem. 16595

Dzielnych pomocników krawieckich na wszelką pracę poszukuje. Mazurska 1, Plac Poznański. (16604)

Poszukuje się zaraz lub później inteligentnej panny do biura. Do prac biurowych jak i do pomocy w interesie. Zgł. z dołączeniem odpisów świadectw i fotografii pod adresem Nikodem Zabiński, Hala Miejska, Tczew. 16601

Uczeń fryzjerski, dobrego wychowania potrzebny. Dworcowa 10. 9037

Ekspedjent do restauracji i handlu spirytualij potrzebny od 1 lipca 1929. Zgł. pisemnie z odpisami świadectw, podaniem referencji i pretenzji do Biura Ogłoszeń IRO, Hermana Frankego 3. (16627)

Krawcowa do szycia bielizny męskiej potrzebna. Sienkiewicza 6, parter. (16612)

Bajcera i poljera poszukuje zaraz J. Schülke, Marcinkowskiego 3. 16614

Chłopiec do posyłek od 15—16 lat. Pomorska 10, stolarnia. 9041

Służąca ucziwa do wszelkich prac potrzebna zaraz. Pomorzanka, Pomorska 47. 9020

Panienci mające chęć uczyć się gotowania i zaprawiania mogą się zaraz zgłosić. Restauracja Obywatelska Bydgoszcz, Dworcowa 5. 9045

Dziewczę do 3 letniego chłopca przyjmę, ul. Grunwaldzka nr. 146. 16584

Ekspedjentka do składu rzeźniczego z branży dobrze polecona potrzebna zaraz lub od 1 lipca. Zgłosz. Leon Słomiński, ul. Dworcowa 7. 9028

Krawiec potrzebny zaraz. Gdańska 75b. 9029

Pomocnik fryzjerski potrzebny, ul. Świętojańska 10. 9056

Służąca do wszelkich prac domowych z praniem potrzebna, świadectwa, ul. 3 Maja 21, oficyna, II piętro. 9027

Uczniwy chłopiec do lekkich prac domowych i do posyłek może się natychmiast zgłosić. Biuro ogłoszeń „Par” Bydgoszcz, Dworcowa 72. 16613

Chłopak 15 letni może się zgłosić. Błonia 14/15, stolarnia. 16592

Czeladnik kowalski zaraz potrzebny. Nakielska 101. 16584

Służąca na dogodnych warunkach przyjmie „Wiol”, Sienkiewicza 44. 9034

Kucharka dobrze wykwalifikowana, tylko z dobrymi świadectwami zaraz lub od 1. 7. potrzebna. Uczenica do dyspozycji. Restauracja Obywatelska, Bydgoszcz, Dworcowa 5. 9044

Pierwszorządny czeladnik, na duże sztuki zaraz potrzebny. Izbicki, Podwale 18. (16590)

Dwóch chłopców którzy posiadają świadectwa ukończenia 6-cio klasowej szkoły średniej, albo z ukończoną szkołą Wydziałową a mających chęć wykształcić się w branży zbożowo-handlowej, przyjmie Rolnik w Trzemesznie. Wynagrodzenie według zdolności i postępow. Zgłosz. przyjmie zarząd A. Tułodzieki. 16630

Chłopak zaraz potrzebny. Podgórna nr. 9a. 16587

Korespondentka polsko niemiecka, samodzielna siła może się zgłosić. B. Paruszewski, Mech. fabryka siatek drucianych Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 9. 16621

Uczennica starsza z dobrej rodziny może się zaraz zgłosić. Bazar Polski, Długa 59. 16567

Szwaczka na dłuższy czas potrzebna. Gastronomja, ul. Dworcowa 87. 9040

Parobek samotny potrzebny od 1 lipca. Geisler, Borzenkovo, p. Maksymilijauowo. (9049)

Podręczna krawczyni tylko dobra siła może się zgłosić. Jagiellońska 35c. 9039

Potrzebna służąca do wszelkiej pracy domowej. H. Styglie, Kościelna 4. (16616)

Chłopiec do posyłek potrzebny zaraz. Ulica Długa 52, cukiernia. (16615)

Szukam pani w starszym wieku z dobrym charakterem do gospodarstwa domowego która zna damskie krawiectwo. Zgł. Poznańska nr. 16, J. Ciechanowicz. 16609

POSADY POSZUKUJA

Dziewczyna poszukuje pracy fabrycznej lub posługi. Łask. zgł. do filji Dzień. Bydg. Dworcowa 2, pod „Wdzięczna”. (9030)

DZIERŻAWY

Lokal frontowy z telefonem przy ulicy Długiej natychmiast do wynajęcia. Wiadomość telefon 18-33. (16600)

Lokalu większego poszukujemy. Właściciela przyjmijmy jako udziałowca. „Wiol”, Sienkiewicza 44. 9032

MIESZKANIA

Mieszkania 1—6 pokoi, czynsz roczny wskaże „Ostoja” Dworcowa 59. 9021

2 mieszkania po 3 pokoje z kuchnią odda od 15 lipca najpóźniej 1 sierpnia gospodarz domu. Gdzie? wskaże filja Dzień. Bydg. (9046)

Mieszkanie 2 pokoje z kuchnią poszukuje zaraz lub później spokojne, bezdzietne małżeństwo od gospodarza, pośrednicy wykluczeni. Płacę czynsz według umowy za rok lub więcej z góry, przyjmę remont. Of. do Dz. Bydg. pod „Bombonierka”. (16608)

Poszukuje 2 pokojowego mieszkania, wynagrodzenie ewentualnie fortepjan, wartości 1600 zł. Lauf, Artura Grottera 5. (16571)

Portjerstwo oddam zaraz, mieszkanie 2 pokoje i kuchnia z meblami w lepszym domu. Of. do Dz. Bydg. pod „L. K. 75”. (16605)

Zamienie skład z mieszkaniem, 2 pokoje z kuchnią bez odszkodowania na 2 lub 3 pokojowe mieszkanie. Ul. Poznańska 23. 16582

POKOJE

Pokój mebl. zaraz wynajmę. Pomorska 49/50, III ptr. lewo. 9036

Pokój mebl. do wynajęcia. Staszica 8, II ptr. prawo. 16581

Pokój ładny mebl. do wynajęcia. Gamma 4, I ptr. lewo. 9023

Pokój mebl. do wynajęcia, ul. Sienkiewicza 57, I piętro lewo. 9055

Dobrze mebl. pokój od 1. 7. 29. do wynajęcia. Cieszkowskiego 21. 9048

Młode małżeństwo poszukuje umebłowanego pokoju z urządzeniem kuchni. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Małżeństwo”. (16623)

Duży umebłowany pokój z światłem elektr. dla dwóch panów od 1. 7. do wynajęcia. Królowej Jadwigi 4, I piętro lewo. (9042)

Pokój do wynajęcia dla dwóch, ul. Kanałowa 12, II ptr. 9057

Pokój dla inteligentnego pana z utrzymaniem lub bez zaraz. Marcinkowskiego 10, I ptr. lewo. 9047

Pokój (16618) dla bezdzietnego małżeństwa za rocznym czynszem wynajmę. Kujawska 23.

Pokoje słoneczne dla ucni lub uczennic, odżywianie dobre, opieka rodzicielska. Świętojańska 22, I ptr. lewo. 16589

Pokój umebłowany, Gdańska 62 parter lewo. (9050)

Pokój pani. Długa 17, II ptr. podw. 16578

RÓŻNE

Unieważniam weksel zgubiony 100 zł, platny 2 lipca, wystawca Fryderyk Lemke powiat Włodawa, żyrował G. Mauer. Oddać proszę za wynagrodzeniem. Lipowa 2, tapicer. (16580)

Ostrzegam przed przyjmowaniem do służby Stefani Dudkiewicz. Szczegóły udzieli Sobkówna, nauczycielka, Czarnówka, pow. Fordon u której służyła. 16585

Za długi mego syna Franciszka Chudzińskiego nie odpowiad. Chudziński W. 16594

Za długi mej żony nie odpowiad. Bydgoszcz, Siemiradzkiego nr. 1. Marcin Pleczka. 16617

MATRYMONIALNE

Panna tutejsza, lat 22 przystojna blondynka, gospodarza szuka pana z dobrym charakterem. Oferty możliwie z fotografią do Dz. Bydg. pod „Bydgoszczanka”. Dykrecja pewna. (16519)

W podróży

w hotelach, oberżach, pensjonatach, czytelniach i księgarniach drogowych
żądać należy wszędzie

DZIENNIK BYDGOSKI

W sobotę, dnia 22-go czerwca b. r. zmarł nagle, opatrzony św. olejami w 35-tym roku życia ś. p.

Dr. med. Jerzy Rogalski

ppor. rez., kierownik Szpitala Powiatowego Związku Komunalnego we Wyrzysku.

W przedwczesnie ś. p. Zmarłym, który przez przeszło 6 lat z wielkim poświęceniem, umiejętnością i wiedzą lekarską zaszczytnie sprawował swój urząd, traci Samorząd Powiatowy najbardziej oddanego i ofiarnego współpracownika, a ludność nieodżałowanego lekarza dobroczyńcę. Cześć Jego pamięci!

Wyrzysk, dnia 22 czerwca 1929 r.

Przewodniczący Wydziału i Sejmiku Powiatowego
I. Wuyek, starosta powiatowy.

Eksportacja zwłok odbędzie się dnia 25-go b. m. o godz. 18-tej ze szpitala powiatowego do kościoła parafjalnego we Wyrzysku. Nazajutrz w środę o godz. 9-tej przed południem nabożeństwo żałobne i złożenie zwłok do grobu. (16593)

Dnia 21 bm. o godz. 4.30 rano zmarła nagle moja najukochańsza żona, nasza droga mamusia, córka, siostra, synowa i szwagierka śp. (16595)

Marjanna Kulik

z domu Szymańska.

W ciężkim smutku pogrążeni

Mąż, dzieci i rodzina.

Bydgoszcz, Dziedzinek.

Pogrzeb odbył się w poniedziałek o godzinie 10-tej rano w Mąkowsku.

Przetarg przymusowy.

Nieruchomość położona w Bydgoszczy przy ul. Chocimskiej nr. 11 i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Bydgoszcz, tom 22, wykaz l. 770, na imię kupca **Maksza Cichona** w Bydgoszczy zostanie w drodze egzekucji dnia 23 sierpnia 1929 o godzinie 11-tej przed południem wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie Grodzkim, pokój nr. 12. Nieruchomość zabudowana z ogrodem obszaru 2 a 98 m², matrykuła art. 1984, nr. 1944 księgi podatku budynkowego. Wziankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 6. 8. 1928. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z nimi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokołu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybitcia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. (16559) Bydgoszcz, dnia 25 kwietnia 1929 r. Sąd Grodzki.

Przetarg przymusowy.

Nieruchomość położona w Bydgoszczy przy ul. Sienkiewicza nr. 51 i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Bydgoszcz, tom 39, wykaz l. 1513, na imię **Antoniego Krzowski** i żony jego **Alojzy** ur. Sporek w Bydgoszczy, w kontraktowej wspólności majątkowej małżeńskiej, zostanie w drodze egzekucji dnia 27-go sierpnia 1929 o godzinie 11-tej przed południem wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie Grodzkim, pokój nr. 12. Nieruchomość składająca się z domu mieszkalnego, oficyna z podwórkiem i ogrodem domowym z przynależnościami, obszar 9 a 30 m², art. matrykuły 1258, nr. 913 księgi podatku budynkowego. Wziankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 2. 1. 1929. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z nimi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokołu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybitcia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. (16558) Bydgoszcz, dnia 8 maja 1929 r. Sąd Grodzki.

Ogłoszenie. W sprawie upadłościowej nad majątkiem firmy **Browar Wielkopolski Sp. z o. o.** w Bydgoszczy, zwołuje się na wniosek zarządcy upadłości **Kazimierza Kaczmarka**, zebranie wierzycieli celem powzięcia decyzji co do proponowanego układu masy upadłościowej z udziałowcami Browaru Bydgoskiego Sp. z o. o. na dzień 5 lipca 1929 r. o godz. 11-ej w Sądzie Grodzkim w Bydgoszczy, pokój 12. Bydgoszcz, dnia 21 czerwca 1929 r. (16556) Sąd Grodzki.

Przetarg przymusowy. Nieruchomość położona w Wyrzysku i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Wyrzysk, tom I, wykaz liczb 29, na imię **Pawła Buchholza**, rolnika w Wyrzysku, zostanie w postępowaniu egzekucyjnym dnia 27 września 1929 o godz. 10 przed poł. wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 10. Nieruchomość składa się z domu mieszkalnego jednopiętrowego i chlewa oraz podwórza, ogrodu, roli i łąki, położone w obrębie Polanowa i Osieka, parcele nr. 154, 403, 822 600 98, 208 118, 85 i 94 oraz parcela 561, obszaru 2 ha, 54 a, 50 m. kw., z czystym podatkiem gruntowym 10,70 tlr. i wartością używalną podatku budynkowego 1300 mk. Wziankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 24 maja 1929. (16490) Wyrzysk, dnia 6 czerwca 1929 r. Sąd Grodzki.

Dobrowolna licytacja.

Dnia 2-go lipca od godziny 9-tej rano począwszy będą sprzedawać z powodu upłynięcia terminu dzierżawy największej dającemu za natychmiastową zapłatą

kompletny inwentarz żywy i martwy.
MICHAŁ GŁOWACKI, CHOMETOWO
9012) stacja kolejowa Wąsosz, pow. Szubin.

Wydział Powiatowy w Sepólnie

zamierza sprzedać (16555)
a) **nieruchomości powiatową** położoną w Sepólnie, przy ul. Hallera 12. Tom VI, karta 265/266 składająca się z 8 pokoi, składu i domu gospodarczego
b) **nieruchomości powiatową** położoną w Sepólnie, przy ul. Hallera 16. Tom VI, karta 263/264 składająca się z 4 pokoi, 2 składów, garażu samochodowego, chlewa, i około 1/2 morgi ziemi.
Of. z podaniem wysokości zaoferowanej ceny należy przesać do Wydziału Powiatowego w Sepólnie, najpóźniej do 10. VII. br.
Przewodniczący Wydziału Powiatowego
(-) Ornass, Starosta powiatowy.

Sprzedaż przymusowa.

Dnia 25. 6. 1929 o godz. 11 przed poł. sprzedawać będą przy ul. Łokietka nr. 8c I. piętro największej dającemu za gotówkę (16610)

maszynę do szycia i szafę do bielizny.
Malak, kom. sądowy w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy.

Dnia 25 czerwca br. o godz. 9 przed poł. sprzedam przy ul. Dworcowej nr. 83 największej dającemu za natychmiastową zapłatą (16632)

50 czapek zimowych, 30 sztuk jacek tryk. i 10 swetrów.
Kucharz, komornik sądowy z p.

Przetarg przymusowy.

Dnia 25 czerwca 1929 r. o godz. 16.30 po poł. sprzedam przy ul. Poznańskiej nr. 23 największej dającemu za natychmiastową zapłatą (16631)

2 repozytorja i ławkę do składu.
Kucharz, komornik sądowy.

Sprzedaż interesu.

Z powodu wyjazdu sprzedam mój od dziesiątek lat istniejący, dobrze zaprowadzony **specjalny skład konfekcji męskiej i damskiej oraz artykułów męskich.** Intetes ten położony jest w pełnym rozkwicie mieście na Pomorzu, licząc ok. 22.000 mieszkańców i daje dzielnemu kupcowi świetną egzystencję. Przejęcie nastąpić może zaraz lub od 1 listopada. Oferty z podaniem posiadanej gotówki do Dz. Bydg. pod „Sprzedaż”. (16620)

Kamień polny

8 do 50 cm ca 3000 m³ korzystnie do oddania.
Zwirownia i Eksploatacja Kamieni
Tow. z ogr. por.
16606) Nowemiasto n/Drwęca.

Konkurs.

Magistrat miasta Bydgoszczy ogłasza konkurs na stanowisko

dyrektora Miejskiej Szkoły Handlowej.

Posada będzie wolna od 1-go września br.

Kandydaci na to stanowisko winni posiadać pełne kwalifikacje do szkół zawodowych, oparte na wyższych studiach i praktyce zawodowej. Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie podług norm państwowych plus 15% dodatku komunalnego.

Podania z dołączeniem dokumentów wnosić należy do Magistratu - Urząd Szkolny m. Bydgoszczy najpóźniej do dnia 20 lipca r. b. Późniejsze zgłoszenia nie będą uwzględniane. (16413)

(-) Podoski, radca miejski.

Ogłoszenie.

Wydział Powiatowy w Kościerzynie - Pomorze, rozpisuje konkurs na posadę (16599)

ogrodnika powiatowego.

Wymagane warunki:

- 1) Obywatelstwo polskie
- 2) Nie przekroczony 40 rok życia
- 3) Świadectwo zdrowia
- 4) Conajmniej 5-letnia praktyka zawodowa przedewszystkiem w hodowli szkółek drzewa i pielęgnowaniu drzew drogowych.

Podania wraz z własnoręcznie napisanym życiorysem, odpisami świadectw oraz warunków pracy wnosić należy do dnia 15 lipca 1929 r.

Starosta Powiatowy

(-) Malanowski.

Pomocnik buchaltera

dokładnie obeznany w księgowości, **potrzebny natychmiast** do wielkiego przedsiębiorstwa przemysłowego w powiecie morskim. Zgłoszenia z życiorysem, odpisami świadectw, fotografią i podaniem warunków pod „Biegły” do adm. Dziennika Bydgoskiego. (16337)

Poważne towarzystwo akcyjne poszukuje zaraz **4 inteligentnych rufynowanych podróżujących**

(także pań)

na miasto i województwo pomorskie. Wiadomości fachowe nie wymagane. Przy zdolnościach awans do kierującego stanowiska. Zarobki można do 800 zł miesięcznie i po 4 do 6 tygodni ewtl. udział w zyskach.

Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów z dokumentami osobistymi przy ul. Matejki 10, parter lewo od 10-13. (16554)

Nauki

księgowości, korespondencji i stenografii u dziela (9024)

G. Vorreau
rewizor ksiąg
Bydgoszcz
ul. Jagiellońska 14.

TAPETY

Pomorska 8. 55630

Na raty
miesięcznie **18 zł.**
pierwsza wpłata 36 zł.

Kromczyński, Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5.
4201

Restauracja

ogrodowa pierwszorzędną z leśnym kinem w pięknym i najlepszym położeniu Torunia (Bydgoskiego Przedm.) na bardzo dogodnych warunkach do wydzierżawienia. Of. tylko reflektantów solidnych i fachowych będą uwzględnione. Zgłoszenia 16335
Bracia Grześkowiak
Toruń, Stary Rynek 31.

SPRZEDAŻE

Na sprzedaż

14 mórg dobrej pszenno buraczanej ziemi, wtem mórg łąki, mórg ogrodu owocowego, budynki bardzo dobre, 1 koń, 2 krowy, wszystkie maszyny. Kilo-metr od stacji kolejowej Książki. Cena 12,5 tys. zł, wpłaty 10-11 tys. zł. M. Gryza, poczta i stacja Książki, pow. Wągrowiec. 16547

Dom

z wolnym mieszkaniem w handlowej okolicy kupię. Of. z podaniem dochodu, ceny, zaliczki pod „Dom” do Dz. Bydg. (16573)

Restauracja-Hotel

do nabycia, dobrze prosperująca w małym mieście na Pomorzu w centrum miasta, gdzie znajduje się także sala do tańca. Adres wskaże Dz. Bydg. (16603)

Stolarska

heblarka na sprzedaż. Lwowska 3, Szałkowski. 16588

Wilka

sprzedam wzgl. zamienię na radjo. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „Radjo”. 9038

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetry na stronie 7-linowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadhagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.